

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«___» «лютого» 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Аналіз грошово-кредитної політики Національного банку України в умовах воєнного стану та шляхи її удосконалення»

Виконав(ла): Данііл МЕЛЬНИК

Керівник: кандидат економічних наук, доцент Вікторія КОЗЛОВА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к. е. н., доцент Вікторія КОЗЛОВА

другий розділ - к. е. н., доцент Вікторія КОЗЛОВА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
_____ Тетяна КОСОВА
«25» січня 2024 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти МЕЛЬНИК Данііла Юрійовича
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Аналіз грошово-кредитної політики Національного банку України в умовах воєнного стану та шляхи її удосконалення» затверджена наказом ректора від 29.12.2023 № 2655/ст

2. Термін виконання роботи: з 26.01.2024 до 29.02.2024.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи банківської установи, фінансова, податкова, статистична звітність Національного банку України.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Сутність грошово-кредитної політики НБУ як об'єкт аналізу

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу грошово-кредитної політики НБУ

1.3. Фінансово-економічний паспорт НБУ

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Еволюція підходів до формування та реалізації грошово-кредитної політики НБУ

2.2. Оцінка сучасного стану грошово-кредитної політики НБУ

2.3. Напрями удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність грошово-кредитної політики НБУ як об'єкт аналізу.

ЛИСТ 2. Інформаційне забезпечення аналізу грошово-кредитної політики

НБУ. ЛИСТ 3. Фінансово-економічний паспорт НБУ. ЛИСТ 4. Еволюція

підходів до формування та реалізації грошово-кредитної політики НБУ.

ЛИСТ 5. Оцінка сучасного стану грошово-кредитної політики НБУ. ЛИСТ 6.

Напрями удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах
воєнного стану.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	26.01.2024 – 01.02.2024	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	02.02.2024 – 10.02.2024	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	11.02.2024 – 18.02.2024	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	19.02.2024 – 22.02.2024	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к. е. н., доцент Вікторія КОЗЛОВА		
РОЗДІЛ 2	к. е. н., доцент Вікторія КОЗЛОВА		

8. Дата видачі завдання: «25» січня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Вікторія КОЗЛОВА

(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Данііл МЕЛЬНИК

(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Аналіз грошово-кредитної політики Національного банку України в умовах воєнного стану та шляхи її удосконалення»: 76 с., 2 рис., 5 табл., 43 літературних джерела.

Мета кваліфікаційної роботи: удосконалення грошово-кредитної політики Національного банку України.

Об'єкт дослідження – процес розробки і реалізації грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів аналізу грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану.

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та графіки, нормативний, економіко-математичного моделювання, факторного і коефіцієнтного аналізу.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності НБУ, банківських установ та суб'єктів господарювання.

**ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА, АНАЛІЗ, НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК УКРАЇНИ, БАНКІВСЬКА УСТАНОВА, УДОСКОНАЛЕННЯ**

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АС – амортизована собівартість

ВП - відокремлений підрозділ

ГКП - грошово-кредитна політика

ДБУ – Державний бюджет України

ЄДРПОУ – єдиний державний реєстр підприємств, організацій та установ

ЄС – Європейський Союз

КНПФ - Корпоративний недержавний пенсійний фонд НБУ

КФЗ - консолідована фінансова звітність

МВФ - Міжнародний валютний фонд

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

МФК - Міжнародна фінансова корпорація

МФО – міжнародні фінансові організації

НБУ – Національний банк України

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

РР - Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках

СВ – справедлива вартість

СГД – суб'єкт господарської діяльності

ФГВФО – Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

ФР – фінансові ресурси

ЦБ – центральний банк

ЦП – цінні папери

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	10
1.1. Сутність грошово-кредитної політики НБУ як об'єкт аналізу	10
1.2. Інформаційне забезпечення аналізу грошово-кредитної політики НБУ.....	26
1.3. Фінансово-економічний паспорт НБУ.....	34
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ	41
2.1. Еволюція підходів до формування та реалізації грошово-кредитної політики НБУ.....	41
2.2. Оцінка сучасного стану грошово-кредитної політики НБУ.....	46
2.3. Напрями удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану	56
Висновки до розділу 2.....	64
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Актуальність проблеми. Зміни в грошово-кредитній політиці НБУ після отримання незалежності Україною у 1991 році були важливими кроками для адаптації до нових умов та стратегічного розвитку країни. Основними результатами стали:

- перехід до національної валюти – гривні, що стало важливим кроком для утворення фінансової незалежності;

- інфляційна стабілізація - для боротьби з інфляцією НБУ впроваджувало різні інструменти, такі як валютні інтервенції, регулювання обсягів грошової маси та відсічення інфляційних тисків;

- стабілізація банківської системи - під час кризових періодів були вжиті заходи для забезпечення стабільності банківської системи, такі як реформування банківського нагляду, покращення нормативів капіталу, та впровадження механізмів ліквідації неплатоспроможних банків;

- зміна процентних ставок - НБУ регулював процентні ставки з метою впливу на інфляцію та стимулювання економічного зростання. Вони використовувались для контролю над кредитуванням та споживчими витратами;

- лібералізація валютного ринку - проведення реформ та розширення можливості для участі валютних гравців;

Зазначені результати спрямовувалися на досягнення макроекономічної стабільності, привабливості інвестицій та загального економічного розвитку. Грошово-кредитна політика НБУ продовжує еволюціонувати відповідно до поточних викликів та стратегічних завдань країни;

Умови широкомасштабної збройної агресії та введення воєнного стану суттєво впливають на грошово-кредитну політику України, призводячи до важливих змін у функціях та завданнях НБУ, які включають:

- забезпечення фінансової стабільності, оскільки в умовах воєнного

стану вона стає критично важливою для забезпечення надійного функціонування економіки та уникнення фінансових криз. НБУ може вживати заходів для збереження стійкості валюти, контролю інфляції та забезпечення ліквідності банків;

- фінансова підтримка обороноздатності: НБУ може виокремити фінансові ресурси для потреб оборони та військових операцій. Це може включати виділення коштів для закупівлі озброєнь, утримання військових підрозділів та інших потреб, пов'язаних із збройною конфліктом;

- підтримка критичної інфраструктури НБУ в частині таких об'єктів, як енергетика, транспорт, телекомунікації та інші для забезпечення їх безперебійної роботи та важливості для оборони та цивільного населення;

- збереження функціонування банківської системи у частині контролю за ліквідністю банків, надання підтримки та вживання заходів для запобігання фінансовим кризам;

- переорієнтація цивільної економіки на військові потреби шляхом зміщення акцентів виробництва та економічних ресурсів на потреби оборони. НБУ має взяти участь у розробці фінансових механізмів для підтримки переорієнтації цивільного сектору на військові потреби;

Ці заходи вимагатимуть від НБУ гнучкості та ефективного взаємодії з іншими гілками влади та військовими структурами для забезпечення безпеки та ефективності фінансової системи в умовах воєнного стану.

Проте потребують подальшого вирішення питання, пов'язані з регулюванням фінансової системи, особливо в контексті ситуації з окупованими територіями. Необхідність удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, її мету і завдання.

Мета кваліфікаційної роботи: удосконалення грошово-кредитної політики Національного банку України.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки наступних **завдань**:

визначити сутність грошово-кредитної політики як об'єкта аналізу;
охарактеризувати інформаційне забезпечення аналізу грошово-кредитної політики;
створити фінансово-економічний паспорт Національного банку України;
виділити етапи формування грошово-кредитної політики НБУ;
провести діагностику ефективності грошово-кредитної політики НБУ;
обґрунтувати шляхи удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану.

Об'єкт дослідження – процес розробки і реалізації грошово-кредитної політики НБУ.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів аналізу грошово-кредитної політики Національного банку України.

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та графіки, нормативний, економіко-математичного моделювання, факторного і коефіцієнтного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, академічні видання, монографії, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, матеріали фінансової звітності, податкової, статистичної звітності Національного банку України.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 72 сторінках друкованого тексту, у тому числі 12 таблиць, 7 рисунків та 2 додатка на 6 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 46 найменувань і подано на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

1.1. Сутність грошово-кредитної політики як об'єкт аналізу

НБУ як центральний банк України реалізує такі функції:

- розробка і реалізація грошово-кредитної політики, спрямованої на регулювання грошового обігу та кредиту в економіці для досягнення макроекономічної стабільності;

- незалежність від урядового втручання, що допомагає уникати політичних тисків та забезпечувати ефективну грошово-кредитну політику;

- мегарегулювання ринків банківських і фінансових послуг, яке поширюється на різні аспекти фінансової системи;

- представлення України в Міжнародному валютному фонді (МВФ) та європейській системі центральних банків, що важливо для створення довіри міжнародних партнерів і забезпечення економічної стабільності.

- проведення інноваційної та відкритої грошово-кредитної політики НБУ, що свідчить про готовність впроваджувати нові підходи та співпрацювати з міжнародними структурами для досягнення своїх цілей.

НБУ визначає наперед розроблений план дії у надзвичайних обставинах для ефективного управління фінансовою системою в умовах кризи чи війни. Введення плану дій може допомогти уникнути паніки та надмірних коливань на валютному ринку, забезпечуючи стабільність фінансової системи та захист економіки країни. Деякі можливі елементи такого плану можуть включати:

- фіксація офіційного курсу як ефективного інструменту для запобігання валютній паніці та штучним коливанням вартості національної валюти;

- створення механізмів ліквідності шляхом планування НБУ заходів

забезпечення ліквідності банків та фінансових установ у критичні моменти для уникнення кризових ситуацій та забезпечення нормальних умов функціонування банківської системи;

- моніторинг капітальних рухів, що допоможе уникнути кризових ситуацій та захистити економіку від непередбачуваних змін;

- ефективне співробітництво з іншими державними органами та військовими структурами є важливим для забезпечення ефективного реагування на надзвичайні обставини;

- здійснення ефективною інформаційної кампанії для публічності та бізнес-середовища щодо заходів, прийнятих НБУ для збереження довіри до громадськості та бізнесу.

Всі ці заходи мають на меті забезпечити стабільність та надійність фінансової системи країни в умовах надзвичайних обставин, таких як воєнний стан. Уведення тимчасових адміністративних обмежень в сфері валютних операцій та транскордонного руху капіталу в Україні сталося у зв'язку з економічними та фінансовими турбуленціями, політичною нестабільністю, військовими діями тощо. Тимчасові обмеження на валютні операції поширюються на купівлю чи продаж валюти, введення курсових обмежень, а також контроль над транскордонним рухом капіталу для зменшення фінансової нестабільності та забезпечення ефективного функціонування економіки.

Питання встановлення облікової ставки, мінімальних обов'язкових резервів і рефінансування банківських установ другого рівня є важливими аспектами фінансової політики, які можуть бути використані для регулювання грошового обігу та стабілізації фінансової системи.

Облікова ставка визначається центральним банком і використовується для впливу на грошовий обіг та рівень інфляції. Її зміна впливає на процентні ставки та кредитні умови у країні.

Мінімальні обов'язкові резерви - це обов'язкова частина банківських резервів, яку банки повинні утримувати в центральному банку. Зміни в цьому

показнику можуть впливати на ліквідність банків та їх здатність надавати кредити. Рефінансування банківських установ другого рівня означає доступ банків до фінансування через НБУ, міжнародні фінансові організації, що важливо для забезпечення їх ліквідності та стабільності.

Контроль і регулювання активів банків на окупованих територіях може включати різноманітні заходи, такі як обмеження фінансування певних видів діяльності чи обмеження доступу до міжнародних фінансових ринків. Ці питання є важливими для ефективного функціонування фінансової системи та забезпечення економічної стабільності. Процес їх регулювання вимагатиме узгодженого підходу від уряду, НБУ та інших фінансових регуляторів.

Місія та принципи корпоративної культури НБУ є важливими для розуміння його цілей та цінностей. Давайте розглянемо наведені принципи корпоративної культури, які містяться в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Принципи діяльності НБУ

№ п/п	Принцип	Зміст принципу
1	цінова та фінансова стабільність	є основною метою НБУ. Забезпечення стабільності цін та фінансової системи в країні сприяє сталому економічному розвитку
2	ефективна фінансово-кредитна політика	вказує на важливість розробки та впровадження ефективних стратегій грошово-кредитної політики для досягнення поставлених цілей
3	сприяння сталому економічному розвитку	мета НБУ полягає в активному внесенні в сталий економічний розвиток України. Це може включати підтримку реформ, стимулювання інвестицій та інші заходи
4	принципи корпоративної культури	прозорість, відкритість, ефективність та відповідальність, які сприяють внутрішньому функціонуванню та довірі до банку

Джерело: власна розробка

Грошово-кредитна політика є комплексом заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України. Вона є важливою частиною функцій центрального банку та має на меті впливати на рівень інфляції, ліквідність фінансової системи та

загальну економічну стабільність. Комплекс заходів грошово-кредитної політики включає такі елементи:

- визначення процентних ставок – НБУ встановлює ключові процентні ставки для впливу на вартість позичкових ресурсів та стимулювання чи зменшення кредитної активності;

- регулювання обов'язкових резервів - вимога до банків щодо утримання частини своїх депозитів в центральному банку. Зміна резервів впливає на ліквідність банків;

- інструменти відкритого ринку - включає купівлю та продаж облігацій для впливу на грошовий обіг та ліквідність на ринку;

- валютний обмін - НБУ може втручатися в операції на валютному ринку для забезпечення стабільності національної валюти;

- співпраця з урядом для визначення загальної економічної стратегії та політики;

- моніторинг та аналіз економічних показників інфляції, виробництва, зайнятості та інших показників для прийняття ефективних рішень.

Ці інструменти використовуються для досягнення цілей стабільності грошової одиниці та забезпечення економічної стабільності в країні.

Основні цілі грошово-кредитної політики НБУ за пріоритетністю можна представити таким чином:

- забезпечення цінової стабільності, яка полягає в управлінні рівнем інфляції для уникнення шкідливих впливів на купівельну спроможність громадян і стабільність економіки в цілому;

- стабільність фінансової і банківської системи шляхом контролю ліквідності банків, мінімізації ризиків тощо;

- підтримка економічного розвитку та сталого зростання через стимулювання позитивних тенденцій у сфері економіки та сприяння стійким темпам економічного росту;

- підтримка економічної політики уряду для забезпечення дієвості фінансових інструментів та узгодження цілей цінової стабільності та сталого

розвитку.

Цінова стабільність вказує на утримання низьких та стабільних темпів індексу споживчих цін, що забезпечує збереження купівельної спроможності національної валюти. НБУ, як центральний банк, має ключову роль у досягненні цієї мети. Контроль інфляції на низькому та стабільному рівні допомагає уникнути швидких і неочікуваних змін у цінах на товари та послуги. Це, в свою чергу, стимулює стабільні споживчі рішення, підтримує інвестиції та сприяє загальній економічній стабільності.

Забезпечення довготривалої цінової стабільності є важливим для економічного зростання та забезпечення довгострокової стійкості фінансової системи. Цей підхід також сприяє підвищенню довіри громадськості до валютної політики та фінансових інституцій.

Забезпечення стабільності цін відображає ключову роль в економічній політиці країни та роботі НБУ. Стабільні ціни стимулюють довіру громадян та підприємств до національної валюти, оскільки вони можуть передбачати вартість товарів та послуг у майбутньому, що полегшує планування та управління фінансами. Це, в свою чергу, сприяє стабільності фінансової системи та забезпечує сприятливий клімат для інвестицій.

Стабільність цін є також важливою частиною управління інфляцією, яка, якщо вона залишається під контролем, сприяє сталому економічному зростанню. Висока інфляція може вплинути на споживчі рішення, підірвати довіру до фінансової системи та негативно впливати на економічну активність.

Таким чином, забезпечення цінової стабільності визнається як важлива складова економічної політики, спрямована на підтримку сталого економічного зростання та довіри до національної валюти.

НБУ використовує монетарний режим інфляційного таргетування в рамках ГКП. Його ключовими аспектами є такі:

- монетарний режим - акцент на управління грошово-кредитною політикою сконцентрований на грошовому обігу та кількості грошей у

економіці. Цей підхід дозволяє регулювати рівень інфляції через контроль грошової маси;

- інфляційне таргетування - стратегічне управління грошовою політикою, спрямоване на досягнення конкретного рівня інфляції. Інфляційний таргет встановлюється як цільове значення, а також визначається допустимий діапазон відхилень від цього значення;

- до початку військових дій на 2022 рік, цільовий рівень інфляції становив 5% з можливістю відхилення в межах ± 1 відсоткових пунктів. Це вказує на те, що НБУ визначило конкретний цільовий діапазон для утримання інфляції;

- гнучкість в допустимих діапазонах від цільового рівня НБУ, що дозволяє реагувати на зміни в економічному середовищі та уникати різких реакцій на тимчасові волатильності.

Цей підхід дозволяє НБУ зосередитися на забезпеченні цінової стабільності шляхом контролю рівня інфляції, що є важливою складовою фінансової стабільності та сталого економічного зростання.

ГКП взаємодіє з валютною політикою, яка базується на режимі плаваючого курсу та валютних інтервенціях, а саме:

- плаваючий курс - це валютний режим, при якому вартість національної валюти визначається на відкритому валютному ринку в результаті взаємодії попиту та пропозиції. Плаваючий валютний курс дозволяє належним чином реагувати на зміни в економічних умовах та забезпечує більшу гнучкість;

- валютні інтервенції - це втручання НБУ на валютному ринку для впливу на вартість національної валюти, що може включати купівлю або продаж валюти для стабілізації курсу, згладжування екстремальних коливань або підтримки конкретного рівня обмінного курсу.

Такий підхід дозволяє НБУ взаємодіяти з грошово-кредитним та валютним ринками. Валютний режим плаваючого курсу дозволяє адаптувати вартість національної валюти до економічних умов, а валютні інтервенції

можуть використовуватися для підтримки стабільності валютного ринку та грошового обігу. Такий підхід може бути важливим для країни з великим експортом чи імпортом, оскільки валютна політика може впливати на конкурентоспроможність товарів і послуг на міжнародному ринку та впливати на загальний баланс платіжного балансу.

НБУ використовує різноманітні інструменти для проведення ГКП, спрямованої на досягнення цілей, таких як цінова стабільність, стабільність фінансової системи та сталий економічний розвиток. Деякі з ключових інструментів включають :

- процентні ставки НБУ, які впливають на рівень процентів у фінансовій системі;
- обов'язкові резерви, які банки мають утримувати в НБУ, що впливає на ліквідність банківської системи;
- інструменти відкритого ринку: операції з репо (купівля та повернення цінних паперів) та реверс-репо (оборотна купівля та повернення цінних паперів) для впливу на ліквідність ринку;
- валютні інтервенції: НБУ може втручатися в операції на валютному ринку, купуючи або продаючи національну валюту для стабілізації обмінного курсу.
- інші регулюючі заходи: НБУ може встановлювати максимальні розміри кредитів для обмеження кредитної активності банків.

Ці інструменти дозволяють НБУ впливати на різні аспекти грошово-кредитного ринку та економіки, адаптуючи їх в залежності від економічних умов та поставлених цілей.

Контроль за проведенням ГКП та аналіз її впливу на соціально-економічний розвиток здійснюється Радою НБУ. Це вищий орган управління НБУ, який приймає стратегічні рішення, включаючи політику грошово-кредитного регулювання. Рада НБУ виконує такі функції:

- визначає цілі ГКП та спрямовує його дії на досягнення цих цілей;
- здійснює контроль за виконанням ГКП, оцінює, наскільки рішення та

заходи, прийняті НБУ, відповідають поставленим цілям. Це включає аналіз ефективності використання інструментів ГКП та їх впливу на економічні показники;

- аналізує вплив проведених заходів ГКП на різні аспекти соціально-економічного розвитку, такі як інфляція, зайнятість, рівень доходів населення та інші. Цей аналіз допомагає оцінити ефективність грошово-кредитної політики в контексті вирішення національних економічних завдань.

- аналізує ризики, які можуть впливати на виконання поставлених цілей ГКП, такі як зовнішні економічні умови, політична нестабільність чи інші фактори. Також оцінюються якість припущень і прогнозів, на яких ґрунтуються рішення щодо ГКП.

Цей процес дозволяє забезпечити високий рівень прозорості, відповідальності та ефективності в управлінні грошово-кредитною політикою, а також враховувати потреби соціально-економічного розвитку країни.

Рада НБУ відіграє важливу роль у контролі за проведенням ГКП та оцінці її впливу на стан соціально-економічного розвитку України. Основні засади ГКП визначають стратегічний курс, який НБУ приймає для досягнення своїх цілей. Вони можуть включати такі елементи, як цільові параметри, інструменти політики та інші важливі аспекти грошово-кредитного регулювання. В основних засадах ГКП деталізуються конкретні елементи, такі як визначення цільових показників (валютний курс, рівень інфляції), перелік інструментів політики, які будуть використовуватися, та інші конкретні вказівки для виконання політики.

Оцінка діяльності Правління НБУ здійснюється Радою НБУ на регулярній основі і може включати періодичні наради, аналітичні звіти та інші засоби контролю. Послідовність контролю передбачає визначення етапів та послідовності оцінки виконання політики. Рада НБУ проводить аналіз впливу ГКП на соціально-економічний розвиток України. Це може включати оцінку впливу на інфляцію, зайнятість, рівень доходів населення та інші

економічні показники. Вона включає аналіз та оцінку якості припущень та прогнозів, на яких ґрунтуються рішення щодо ГКП. Це допомагає виявляти можливі ризики та невизначеності у виконанні політики.

Такий підхід сприяє високому ступеню відповідальності та прозорості в управлінні грошово-кредитною політикою, а також забезпечує адаптацію політики до змін в економічному середовищі та соціальних потребах країни.

Характеристика макроекономічного середовища в 2021-2022 роках відображає складні та динамічні зміни, що відбувалися в світовій економіці. На тлі рецесії та зростання ризиків у 2021 році, дії центральних банків світу виявили значний вплив на глобальну економіку та створили базу для відновлення у 2022 році.

У 2021 році світова рецесія та зростання ризиків викликали потребу в ефективних заходах з боку центральних банків та інших економічних органів для зменшення впливу кризи. Глобальне падіння попиту та обсягів торгівлі створили виклики для забезпечення стабільності та відновлення економічного зростання. Центральні банки провідних країн вживали заходів для забезпечення фінансової стабільності та підтримки економічного відновлення. Зниження ставок, програми купівлі активів і надання ліквідності сприяли зменшенню негативних наслідків рецесії.

Сприятливі дії центральних банків у 2021 році сприяли стійкому відновленню світової економіки в 2022 році. Відновлення торгівлі, перевищення попиту над пропозицією та повернення зайнятості свідчать про певну успішність у протидії наслідкам кризи. Глобальне економічне середовище визначає стратегії та пріоритети центральних банків, включаючи ГКП. Зміст цілей та інструментів ГКП визначається потребами в забезпеченні стабільності, підтримці зайнятості та стимулюванні економічного зростання в умовах конкретного макроекономічного контексту.

Введення локдаунів у зв'язку з COVID-19 та погіршення епідемічної ситуації суттєво впливають на розробку та проведення ГКП центральними банками і є важливою для розуміння контексту, в якому вони працюють.

Введення локдаунів призвело до обмежень ділової активності та зниження попиту на ринках. Погіршення епідемічної ситуації вплинуло на несигурність та обмеження економічної діяльності, що могло впливати на прогнози та плани центральних банків. Стрімке поширення вакцинації сприяло покращенню ділової активності та відновленню економічного росту. Однак це також призвело до посилення інфляційного тиску через збільшення попиту та прискорення цін на сировинні ринки.

Зростання цін на сировинні ринки сигналізувало про можливість перегріву світової економіки. Центральні банки повинні реагувати на інфляційний тиск та уникати перегріву, вживаючи необхідні монетарні заходи. В таких умовах центральним банкам важливо мати гнучкість та здатність адаптувати свої стратегії до змін у економічному середовищі. Ці чинники викликали великі виклики для центральних банків у забезпеченні макроекономічної стабільності та підтримці ділової активності в умовах невизначеності. Це також підкреслює важливість балансу між підтримкою економіки та управлінням інфляційним тиском для забезпечення стабільності та сталого розвитку.

За підсумками 2022 року рішення центральних банків розвинутих країн та країн, що розвиваються, про перехід до нормалізації ГКП свідчать про певну впевненість у відновленні глобальної економіки та намір пристосувати монетарні політики до нових умов. Декілька ключових аспектів цього рішення важливі для розуміння поточного економічного контексту. Прийняття рішення про нормалізацію свідчить про віру в те, що світова економіка готується до зростання. Активізація світової торгівлі, трансформація ланцюгів поставок та реалізація інвестиційних проєктів можуть стати драйверами цього очікуваного зростання. Зняття карантинних обмежень та активізація процесу вакцинації сприяли покращенню ділової активності та відновленню робочих місць. Це створює сприятливі умови для економічного відновлення та розвитку. Зміни в ланцюгах поставок та інвестиції в інфраструктурні та розвиткові проєкти можуть стати

стратегічними для підтримки економічного розвитку. При переході до нормалізації центральні банки також можуть звертати увагу на управління інфляційним тиском, особливо у зв'язку з ростом цін на сировинні ринки.

У цілому, перехід до нормалізації ГКП свідчить про оптимізм та намір відновлення економічної стійкості після викликів, пов'язаних з пандемією COVID-19. Однак це також може вимагати уважної балансування між підтримкою економічного відновлення та управлінням ризиками, такими як інфляція.

Програма підвищення ліквідності у розмірі приблизно 650 млрд. доларів США, надана країнам-членам Міжнародного валютного фонду (МВФ), є значущим заходом для підтримки економічного відновлення в умовах виходу з депресії 2021 року. Основна мета цієї програми - зниження волатильності глобальних потоків капіталу та підтримка країн із низькими доходами та структурно слабкими економіками. Основні аспекти цієї програми важливі для розуміння її впливу. Ліквідність, надана МВФ, може служити джерелом фінансування для країн, щоб вони могли здійснити необхідні інвестиції та реформи для підтримки економічного відновлення. Програма спрямована на зменшення волатильності глобальних фінансових ринків, що може виникнути в результаті нестабільності у країнах з низькими доходами та структурно слабкими економіками.

Країни з низькими доходами часто стикаються з особливими труднощами, і програма ліквідності може допомогти їм зберегти стабільність та забезпечити ресурси для соціальних та економічних заходів. Підвищення ліквідності може допомогти стабілізувати економічну ситуацію у країнах, які стали жертвами депресії 2021 року, та зменшити ризики фінансової нестабільності. Можливість країн отримати фінансову підтримку може також залежати від виконання ними ключових економічних та структурних реформ. Ця програма вказує на глобальний підхід до вирішення економічних викликів та намір сприяти стабільності у розвинених країнах та країнах, що розвиваються.

Такі чинники, як зростання цін на енергоносії та продовольство, обмежена пропозиція окремих товарів, перенесення девальвації національних валют окремих країн з попередніх періодів та низька статистична база порівняння з 2021 роком, можуть справді вплинути на інфляцію в економіках світу. Розглянемо докладніше механізми впливу зазначених чинників:

1. Підвищення цін на енергетичні ресурси, такі як нафта, газ, а також на продукти харчування, може призвести до загального підвищення витрат для виробництва товарів та послуг. Це може спричинити передачу витрат на споживачів у вигляді вищих цін.

2. Якщо певні товари обмежені або витрати на їх виробництво зростають, це може також призвести до зростання їхніх цін на ринку через великий попит і низьку пропозицію.

3. Девальвація національних валют може призвести до зростання цін на імпортовані товари і послуги. Це відбувається через зниження вартості місцевої валюти порівняно з іншими валютами, що робить імпорт дорожчим.

4. У 2021 році світова економіка стикалася з великими труднощами через пандемію COVID-19. Зниження економічної активності в цьому періоді може призвести до низької статистичної бази порівняння, що робить зростання в 2022 році виглядом більш суттєвим, ніж воно є насправді.

Загалом ці фактори взаємодіють і можуть призвести до вищого рівня інфляції. Уряди та центральні банки країн намагаються приймати відповідні заходи, такі як монетарні та фіскальні політики, для стримування негативних наслідків інфляції та підтримки стабільності економіки.

За вказаними факторами можна визначити деякі ключові точки щодо інфляційних очікувань та стратегій центральних банків:

1. Якщо існує можливість більш тривалого терміну пандемії, це може вказувати на продовження економічних труднощів і обмежень, що можуть впливати на виробництво та доступність товарів і послуг. Це може призвести до подальшого збільшення цін через обмежену пропозицію та збільшений попит на деякі товари та послуги.

2. Невизначеність впливу на ринок праці може створювати непевність щодо споживчого попиту. Якщо безробіття росте або працівники стикаються з нестабільністю на ринку праці, це може впливати на їхню здатність споживати, що може знизити загальний попит на товари та послуги.

3. Існування можливості нових хвиль пандемії може створювати невизначеність та втрату довіри в глобальному економічному середовищі. Це може призвести до коливань у фінансових ринках, а також до втрати впевненості учасників ринку та споживачів, що може впливати на їхні покупки та інвестиції.

Центральні банки можуть реагувати на ці фактори шляхом адаптації своїх грошово-кредитних політик та інших інструментів для забезпечення стабільності цін та економічного зростання. Вони можуть враховувати невизначеність та ризики, щоб вчасно реагувати на зміни у економічному середовищі та управляти інфляційним тиском.

Розглянемо вплив зазначених факторів на розробку ГКП НБУ на 2022-2025 роки:

- подолання наслідків пандемії та світової економічної кризи обумовлює необхідність вжиття заходів для стабілізації економіки та підтримки підприємств та населення. ГКП могла включати заходи з ліквідації наслідків пандемії, включаючи програми кредитування та фінансову допомогу;

- рух України в напрямі європейської інтеграції та наближення законодавства до права ЄС вказує на необхідність узгодження ГКП з європейськими стандартами з врахуванням особливостей економічної взаємодії з країнами ЄС. Також, зближення законодавства може впливати на фінансову систему та регуляторну сферу;

- продовження структурних реформ та розвиток інституцій на основі націленості на стійке економічне зростання через реформи та розвиток ефективних інституцій. ГКП може враховувати ці фактори, спрямовуючи увагу на підтримку реформ та укріплення інституційної бази для

стабільності;

- проведення судової реформи для залучення інвестицій, яка може покращити бізнес-клімат та правову систему країни, що є ключовим фактором для залучення інвестицій. ГКП може спрямовуватися на підтримку цієї реформи, а також враховувати її вплив на рівень інвестиційної активності;

- військова агресія РФ обумовлює нестабільність економіки та погіршення інвестиційного клімату. ГКП має включати заходи для зменшення економічних ризиків в умовах воєнного стану, а також для забезпечення захисту фінансової системи в умовах нестабільності;

- поглиблення міжнародних економічних взаємовідносин та набуття членства в ЄС: ГКП має спрямовувати зусилля на підтримку розвитку економічних зв'язків з ЄС та відповідати вимогам європейських стандартів. Залучення ЄС в економічні відносини може стати стимулом для інвестицій та розвитку;

- посилення співпраці з МВФ може забезпечити фінансову стабільність та підтримку у вирішенні економічних викликів. ГКП може включати заходи, спрямовані на відповідь на рекомендації МВФ та забезпечення стабільності валютного ринку;

- розвиток напряму «зеленого» фінансування: ГКП може спрямовувати фінансові ресурси на проекти, спрямовані на збереження навколишнього середовища та сталого використання природних ресурсів. Це може включати стимулювання «зелених» інвестицій та фінансування проектів, спрямованих на зменшення впливу на навколишнє середовище;

- підвищення прозорості фінансових операцій та рівня соціальної відповідальності за рахунок: запровадження технологій блокчейну, використання стандартів соціальної відповідальності та етичних норм для підприємств та фінансових установ;

- популяризація, поширення криптоактивів, розробка їх дієвого правового регулювання за рахунок: впровадження чіткого правового статусу

на основі більш узгоджених міжнародних підходів, розвитку механізмів для захисту інвесторів у цьому новому ринку;

- подолання викликів трудової міграції та старіння населення за рахунок: розробки стратегій соціального захисту та адаптації до змін в демографічному складі населення; реалізації політик, спрямованих на стимулювання економічної активності серед старшого покоління;

- зниження соціальної напруги через карантинні обмеження і рівня довіри до державних та фінансових інституцій через: зміцнення комунікації та взаємодії між владою та громадянами; запровадження соціальних програм та заходів підтримки під час криз;

- цифровізація та подальший розвиток технологій фінансових послуг через: забезпечення кібербезпеки та захист приватності, сприяння інновацій та розвитку фінтех-рішень;

- зростання фінансової інклюзії, споживання фінансових послуг онлайн та збільшення попиту на безготівкові операції через: розширення доступу до фінансових послуг через мобільні технології та інтернет; підтримку освітніх ініціатив щодо фінансової грамотності;

- спрощення залучення висококваліфікованих фахівців до банківського сектору через велику конкуренцію за персонал на IT-ринку через: розробку привабливих програм та умов праці в банківському секторі, включаючи конкурентні заробітні плати та можливості професійного зростання; запровадження гнучких форм роботи та технологічно-орієнтованих культур робочого середовища;

- розвиток цифровізації та технологій штучного інтелекту через: підтримку освітніх програм та тренінгів для фахівців у банківському секторі для їх адаптації до нових технологій; співпрацю з університетами та дослідницькими установами для забезпечення новітніх знань та розробок;

- зростання конкуренції на ринку фінансових послуг через: інвестування у розробку інноваційних мобільних додатків та технологій для полегшення взаємодії з клієнтами; впровадження програм лояльності та

персоналізованого обслуговування для залучення та утримання клієнтів;

- введення у сферу пруденційного регулювання технологічних компаній, що надають фінансові послуги через: розробку стандартів безпеки та прозорості; створення механізмів регулювання, які дозволятимуть ним працювати, забезпечуючи при цьому стабільність та захист клієнтів.

SWOT-аналіз (аналіз сильних сторін, слабких сторін, можливостей та загроз) є ефективним інструментом для стратегічного планування та визначення кращих напрямків розвитку організації. В контексті НБУ SWOT-аналіз виглядає наступним чином (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

SWOT-аналіз у контексті НБУ

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - досвід та компетентність - НБУ має значний досвід у регулюванні та нагляді за фінансовим сектором; - незалежність від політичних втручань, які можуть забезпечити ефективність та стабільність регулятивних рішень; - здатність до адаптації - можливість швидко реагувати на зміни в економіці та фінансовому секторі. 	<ul style="list-style-type: none"> - існує ризик корупції та неефективності, що може впливати на діяльність банку; - обмежені фінансові та технічні ресурси для впровадження інновацій та сучасних технологій.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - використання цифрових технологій для покращення ефективності та розширення фінансових послуг; - розширення співпраці з міжнародними організаціями та іншими центральними банками; - розвиток програм та ініціатив для підвищення фінансової інклюзії в країні. 	<ul style="list-style-type: none"> - економічна нестабільність - може призвести до викликів у фінансовому секторі; - можливість виникнення кризових ситуацій (банківські кризи, фінансові обвали); - зростання загроз кібербезпеки та технологічних атак на фінансові установи.

Джерело: власна розробка

Виділені фактори:

- викликають необхідність гнучкості та адаптації ГКП для вирішення складних завдань, пов'язаних із подоланням наслідків пандемії, забезпеченням стабільності економіки, підтримкою реформ та наближенням до європейських стандартів;

- мають бути враховані в ГКП для підтримки стійкого економічного розвитку, залучення інвестицій та забезпечення стабільності в умовах економічних, політичних та екологічних викликів.

Загальний підхід до цих питань може включати у себе співпрацю між владою, громадськістю та приватним сектором для розробки і впровадження ефективних стратегій та політик. Усі ці аспекти вимагатимуть скоординованої дії влади, банківського сектору, технологічних компаній та інших зацікавлених сторін для створення відкритого, конкурентоспроможного та інноваційного фінансового ринку.

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу грошово-кредитної політики

Інформаційне забезпечення аналізу ГКП (грошово-кредитна політика) включає в себе різноманітні джерела, серед яких основні - це правові та звітно-статистичні документи. Ось які засоби інформаційного забезпечення можуть бути використані:

1. Правове (нормативно-правове) забезпечення:

1.1. Основні законодавчі акти, що регулюють ГКП, включають закони та постанови про Національний банк України, статuti, нормативні акти щодо грошово-кредитної політики та інші правові документи.

1.2. Внутрішні регуляторні документи НБУ, що визначають конкретні механізми та інструменти ГКП, наприклад, постанови, інструкції, листи та інші документи.

2. Звітно-статистичне забезпечення:

2.1. Річні та квартальні фінансові звіти НБУ, які містять інформацію про фінансовий стан та результативність банку.

2.2. Документи, що висвітлюють стратегічне управління та рішення НБУ в галузі ГКП.

2.3. Спеціально підготовлені аналітичні матеріали, які дозволяють

глибше розуміти та аналізувати різні аспекти ГКП, такі як звіти про ринок грошей, фінансові стабільність тощо.

Ця інформація дозволяє аналітикам, економістам та іншим зацікавленим сторонам ретельно вивчати ефективність та результативність ГКП, а також вплив на макроекономічні показники. Інтеграція цих джерел інформації допомагає виробляти обґрунтовані висновки та приймати відповідальні рішення в галузі грошово-кредитної політики.

Враховуючи динаміку економіки України, можливі основні засади грошово-кредитної політики на середньострокову перспективу могли би включати такі аспекти:

1. Макроекономічна стабільність (визначення конкретної цілі інфляції, яку НБУ планує досягти в середньостроковій перспективі, забезпечуючи стабільність цін; здійснення заходів для забезпечення стабільності національної валюти та уникнення значних коливань курсу).

2. Фінансова стабільність (здійснення нагляду та регулювання для підтримки стійкості банківської системи, зокрема через проведення стрес-тестів та вжиття відповідних заходів; забезпечення належного рівня ліквідності у фінансовій системі та сприяння кредитуванню реального сектору).

3. Розвиток фінансових ринків (стимулювання інвестицій через розвиток фінансових інструментів та підтримку капіталовкладень; заохочення інновацій та розвиток нових фінансових продуктів для підтримки розвитку економіки).

4. Структурні реформи та секторальна координація (сприяння проведенню реформ у різних галузях економіки для зміцнення конкурентоспроможності та сталого розвитку; забезпечення ефективної взаємодії та координації з іншими органами влади для досягнення спільних економічних цілей).

5. Підтримка сталого розвитку (врахування екологічних аспектів у грошово-кредитній політиці та підтримка екологічно відповідальних

ініціатив).

6. Здійснення заходів для забезпечення соціальної стабільності через розширення фінансової інклюзії та соціально орієнтованих програм.

Ці принципи допоможуть створити фреймворк для розвитку стійкої та ефективної грошово-кредитної політики, спрямованої на підтримку сталого економічного зростання та розвитку України в середньостроковій перспективі.

Основними передумовами, які впливають на реалізацію основних засад ГКП, є такі:

1. Успішна вакцинація допоможе у стримуванні розповсюдження COVID-19 та зменшенні пандемійних обмежень, що сприятиме відновленню нормального функціонування економіки. Зменшення загрози вірусу стимулює споживчий попит та бізнес-активність, що може підтримати економічне зростання.

2. Посилення світового попиту на українські товари та послуги може стати додатковим драйвером експортного зростання, що позитивно впливає на економічний розвиток. Посилення довіри до економіки України та підвищення конкурентоспроможності може привести до залучення нових іноземних інвестицій.

Очікуваними результатами є:

1. Відновлення діяльності в ключових секторах економіки, сприяння інвестицій та підтримка підприємств допоможуть економіці повернутися на шлях стійкого зростання.

2. Збільшення активності підприємств і споживачів сприятиме створенню нових робочих місць та зменшенню рівня безробіття.

3. Збільшення доходів, покращення умов для бізнесу та зменшення економічної нестабільності, що позитивно вплине на споживчий попит.

4. Збільшення обсягів грошових переказів та заробітних плат, оскільки підвищення активності економіки сприятиме зростанню доходів населення та обсягів грошових переказів.

Успішна реалізація цих передумов може суттєво покращити економічний стан України і умови післявоєнного відновлення економіки.

ГКП НБУ мала за мету боротьбу з інфляційними тисками та стабілізацію інфляційних очікувань через такі ключові елементи:

- зменшення проінфляційного тиску через нівелювання впливу факторів, які спричиняють інфляцію, таких як коливання цін на енергоресурси, зміни валютного курсу, податкові чинники тощо;

- забезпечення підґрунтя для дезінфляції через створення умов, які їй сприяють, враховуючи рівень грошової маси, облікових ставок та інших монетарних інструментів;

- стабілізація інфляційних очікувань для формування економічного середовища, сприятливого для інвестицій та споживчого попиту;

- наближення монетарних умови до нейтрального рівня з метою запобігання надмірному розширенню грошової маси та контролювання інфляційних тисків;

- повернення реальної облікової ставки в стримуючу зону у випадку істотних проінфляційних ризиків для втримання інфляційного тиску.

Ці кроки можуть бути частиною більшої стратегії макроекономічного управління для забезпечення стабільності економіки та підтримки реального вартісного зростання. Реалізація таких заходів передбачає баланс між утриманням інфляційних тисків та підтримкою економічної активності.

Описана стратегія ГКП НБУ вказує на комплексний підхід до стабілізації економіки, враховуючи фіскальні та макроекономічні аспекти. Її основними елементами є:

- стримана фіскальна політика - зменшення необхідності в додатковому податковому навантаженні шляхом стійкого розвитку економіки, що означає акцент на привабливість інвестиційного клімату та сприяння економічному зростанню;

- забезпечення підприємствам стабільного фіскального середовища для їхнього розвитку та збільшення конкурентоспроможності;

- нормалізація фіскальної політики - зменшення боргового навантаження для стабілізації фінансового стану держави та забезпечення більшої гнучкості в управлінні фінансами;

- підвищення лояльності інвесторів через створення прозорих та стабільних умов для інвестування та залучення нових капіталів в економіку;

- макроекономічна стабільність, включаючи контроль інфляції, що сприяє надійному функціонуванню економіки та підвищує довіру інвесторів.

- нормалізація фіскальних показників, яка здатна підвищити лояльність інвесторів та забезпечити стійкий економічний розвиток. Створення умов для стабільного розвитку підприємств сприяє загальній економічній стабільності;

- підтримка інфраструктурних та соціальних проектів, яка сприяє покращенню інвестиційного клімату та розвитку економіки;

Ця стратегія вказує на бажання збереження фіскальної дисципліни, сприяння економічному розвитку та забезпечення стабільності для інвесторів. Стратегія збалансованого управління платіжним балансом має враховувати такі пункти:

- у середньостроковій перспективі планувалося тримати дефіцит поточного рахунку на рівні 4% ВВП. Це може вказувати на намір забезпечити певний рівень зовнішньоекономічної активності та сприяти економічному розвитку;

- розширення дефіциту передбачалося за рахунок відновлення внутрішнього та зовнішнього попиту, що може бути спрямовано на стимулювання економічного зростання;

- зниження надходжень від транзиту газу може відображати реалістичні очікування стосовно змін в енергетичному секторі та надходжень до бюджету;

- реалізація структурних реформ - зростання імпорту товарів інвестиційного характеру через структурні реформи може бути спрямоване на стимулювання інвестицій та розвитку економіки;

- утримання міжнародних резервів на достатньому рівні за критерієм

МВФ свідчить про намір забезпечити стабільність зовнішнього сектору та готовність до можливих економічних труднощів.

Ця стратегія враховує різноманітні фактори, які можуть впливати на платіжний баланс, та намагається зберегти баланс між розвитком та фінансовою стабільністю. Це може служити підґрунтям для ефективного управління зовнішньоекономічною ситуацією країни.

Виважена макроекономічна політика є основним фактором підвищення інвестиційної привабливості облігацій внутрішньої державної позики, вказує на важливість стабільності та ефективного управління економікою через урахування таких чинників:

- інфляція - виважена макроекономічна політика передбачає контроль за рівнем інфляції, що сприяє стабільності цін і забезпечує надійність інвестицій;

- бюджетна стабільність - ефективне управління бюджетом та збалансовані фінанси можуть збільшити довіру до облігацій державної позики;

- валютна стабільність - контроль за обмінним курсом та відсутність значних коливань можуть знизити ризик для інвесторів;

- ефективне управління державним боргом, що створює довіру інвесторів і знижує ризик інвестування в облігації;

- стратегії зниження боргового тягаря, що може зробити державні облігації більш привабливими для інвесторів;

- політична та економічна стабільність - ефективність уряду сприяє надійності облігацій;

- стійкість економічної політики, консистентність та прогнозованість якої створює умови для інвестування;

- рейтинговий рівень - високий рейтинг країни може збільшити її інвестиційну привабливість;

- довіра ринку та інвесторів формує стійкість економічного та фінансового середовища і важлива для привабливості облігацій.

У цілому, виважена макроекономічна політика створює сприятливі умови для залучення інвестицій в облігації державної позики, що може бути важливим елементом фінансування для уряду та стабілізації фінансової системи країни.

Основними засадами ГКП НБУ в умовах воєнного стану є такі:

- тимчасові заходи для забезпечення стабільності фінансової системи та економіки в умовах кризи;

- мінімізація від'ємних наслідків вторгнення та воєнного стану на фінансову стабільність та економічну активність;

Діючі основні засади ГКП будуть застосовуватися і після завершення воєнного стану. Вони продовжитимуть діяти до нормалізації економічної ситуації та функціонування фінансової системи. Продовження дії Основних засад ГКП може вимагати окремого рішення Ради НБУ або бути пов'язаним з ухваленням їх змін в нових економічних умовах. Основні засади ГКП мають бути гнучкими та забезпечувати можливість швидкої реакції на зміни в умовах воєнного конфлікту та економічної нестабільності. Система ГКП має враховувати перехідні періоди та здатність до ефективного відновлення після завершення воєнного стану. Ця стратегія покликана забезпечити стабільність інституту банку під час воєнного конфлікту та його подальшого функціонування в умовах нестабільності, враховуючи її вплив на економіку.

У воєнних умовах, коли національна безпека та стабільність економіки знаходяться під загрозою, НБУ може вживати нестандартних заходів у ГКП, оскільки ринкові механізми можуть бути обмежені адміністративними обмеженнями та невизначеністю ситуації. Основними аспектами відповідної стратегії є такі:

- відмова від ринкових монетарних інструментів через зниження їх ефективності, обумовлену високою невизначеністю та наявністю обмежень на валютному ринку та ринку руху капіталу;

- відмова від ринкових монетарних інструментів може бути тимчасовою стратегією, адаптованою до конкретних умов воєнного стану;

- використання адміністративних заходів - НБУ може встановлювати фіксовані облікові ставки, оскільки плаваючий валютний курс може бути непрогнозованим у воєнних умовах;

- контроль над валютним ринком - адміністративні обмеження можуть включати контроль над обмінним курсом та обмеження на рух капіталу для забезпечення фінансової стабільності;

- врахування особливостей монетарної трансмісії - оскільки ринкові механізми можуть бути менш ефективними, НБУ може активно використовувати альтернативні канали монетарної трансмісії, такі як пряме управління банківською ліквідністю та кредитні програми;

- фіскальні заходи - врахування фіскальних інструментів у спробах стимулювати економіку та контролювати інфляційні тиск;

- динамічна стратегія - НБУ має динамічно реагувати на зміни в економічній ситуації та адаптувати свою політику відповідно до воєнних подій;

- взаємодія і співпраця з урядом у використанні фіскальних та монетарних заходів для досягнення спільних цілей.

Ці заходи можуть допомогти НБУ забезпечити стабільність фінансової системи та певний рівень контролю над економікою в умовах воєнного конфлікту. Проте, важливо враховувати, що такі стратегії мають бути гнучкими та адаптованими до змін в ситуації.

В умовах воєнного стану НБУ має можливість приймати тимчасові заходи для забезпечення стабільності фінансової системи та економіки. НБУ може визначати особливий порядок регулювання, щоб адаптувати грошово-кредитну політику до конкретних умов воєнного стану. Вживання заходів для забезпечення стабільності фінансового ринку та уникнення кризових ситуацій. Важливим є застосування заходів захисту, передбачених законодавством, для забезпечення стабільності валютного ринку та уникнення валютних криз. Утримання від публікації прогнозів може бути обґрунтовано складністю ситуації та невизначеністю воєнного стану.

Унікаючи публікації прогнозів, НБУ може захистити ринки від непередбачуваних реакцій та сприяти фінансовій стабільності. Можливість гнучкої адаптації операційного дизайну ГКП дозволяє НБУ ефективно реагувати на зміни в економічній ситуації. Здійснення антикризових заходів, включаючи механізми бланкового рефінансування, вживається для підтримки ліквідності банківської системи. Ці заходи вказують на те, що НБУ володіє необхідними інструментами та повноваженнями для забезпечення стабільності фінансової системи в умовах воєнного стану. Гнучкість та спроможність ефективно реагувати на непередбачені обставини є ключовими для забезпечення фінансової стабільності в умовах кризи.

1.3. Фінансово-економічний паспорт Національного банку України

НБУ – це центральний емісійний банк України, зареєстрований 20.05.1999 за юридичною адресою Україна, місто Київ, вул. Інститутська. Головою Правління НБУ є Пишний Андрій Григорович.

Код ЄДРПОУ - 00032106

Організаційно-правова форма - орган державної влади і центрального управління.

Форма власності – державна.

Відокремленим підрозділом НБУ є його Банкотно-монетний двір (код ЄДРПОУ ВП: 21575489), розташований за адресою: місто Київ, вул. Пухівська.

НБУ має статус неприбуткової установи, і його діяльність спрямована на виконання завдань, передбачених Конституцією України. Згідно зі статтею 99 Конституції, однією з основних функцій НБУ є забезпечення стабільності національної грошової одиниці – гривні. Стаття 100 Конституції України визначає, що Рада НБУ розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за її проведенням. Правовий статус Ради НБУ визначається законодавством. Такий статус та завдання передбачають, що

НБУ в першу чергу має за мету забезпечення економічної та фінансової стабільності в країні, а не отримання прибутку.

НБУ перебуває на обліку в органах доходів та зборів і не зареєстрований в Реєстрі неприбуткових установ та організацій, оскільки функціонує на основі кошторису, у разі перевищення доходів над витратами різниця переходить до Державного бюджету України, а у разі зворотної ситуації - відшкодовується із Державного бюджету України.

Реєстраційна справа НБУ знаходиться у Печерській районній в місті Києві державній адміністрації.

НБУ має ідентифікаційний код: 37507880 і взятий на облік у Державній службі статистики України (16.03.1994), ідентифікаційний код: 44116011 у Головному управлінні ДПС у м. Києві (25.11.1993). НБУ внесений у відомчі Реєстри платників: податків ДПІ Печерського району м. Києва (№ 58782), єдиного внеску ДПІ Печерського району м. Києва (№01-000515 від 19.12.1999).

Функціями НБУ є декілька важливих пунктів:

- визначення та реалізація курсової політики для забезпечення стабільності національної валюти;
- здійснення нагляду за фінансовими установами та забезпечення їхньої стабільності;
- регулювання та контроль за роботою платіжно-розрахункової системи;
- участь у реалізації фінансової політики держави.

Ці функції допомагають НБУ виконувати свою місію забезпечення стабільності фінансової системи та економіки в цілому. Якщо у вас є ще які-небудь конкретні питання або теми, які вас цікавлять, не соромтеся висловлювати їх.

НБУ виконує ряд інших ключових функцій, що визначаються його статутом та завданнями, передбаченими законодавством України, серед них:

- емісія грошей: НБУ має монопольне право на емісію національної

валюти (гривні) та організацію готівкового грошового обігу;

- грошово-кредитна політика: НБУ визначає та реалізує грошово-кредитну політику для забезпечення стабільності цін та фінансової системи;

- НБУ здійснює державне регулювання та нагляд за банківськими та небанківськими фінансовими установами з метою забезпечення їхньої стабільності та надійності;

- міжнародна співпраця: НБУ представляє інтереси України в міжнародних фінансових організаціях, таких як МВФ та Центральні банки інших країн;

- валютне регулювання: НБУ встановлює правила для здійснення операцій в іноземній валюті та організовує валютний нагляд;

- НБУ здійснює інкасацію коштів та перевезення валютних цінностей від банків та інших установ;

- мобілізаційна підготовка: в умовах воєнного стану або особливого періоду НБУ визначає особливості функціонування банківської системи та здійснює мобілізаційну підготовку системи.

Ці функції покликані забезпечити стабільність фінансової системи та макроекономіки України.

НБУ виконує ряд додаткових функцій, а саме:

- встановлює стандарти та правила для банків та інших фінансових установ з метою захисту прав та інтересів клієнтів;

- організовує та проводить заходи з підвищення рівня фінансової грамотності серед населення, щоб забезпечити ефективне використання фінансових послуг та розуміння їхніх умов;

- надає кредити банкам для підтримки їхньої ліквідності. Це важливий аспект функціонування фінансової системи, який допомагає уникнути криз в банківському секторі;

- купує та продає на відкритому ринку цінні папери, валютні цінності, дорогоцінні метали, щоб впливати на фінансові ринки та забезпечити стабільність;

- виконує функції депозитарію для державних цінних паперів України, що означає, що він зберігає та обслуговує ці цінності;
- виконує операції з обслуговування державного боргу, включаючи розміщення та погашення державних цінних паперів;
- веде рахунки Державної казначейської служби України, рахунки МФО, у т.ч. МВФ, та здійснює ряд інших фінансових операцій.

Ці функції визначають широкий спектр ролей, які виконує Національний банк України для забезпечення стабільності фінансової системи та ефективного функціонування економіки країни.

Статутний капітал НБУ є державною власністю. Це означає, що власником статутного капіталу є держава. Статутний капітал визначає фінансову базу та можливості банку для виконання його функцій, включаючи емісію грошей, рефінансування банків тощо.

Статутний капітал визначається в статуті банку та може бути змінений відповідно до законодавства та регуляцій, які стосуються діяльності центрального банку. У випадку НБУ, його статутний капітал утримується у державній власності для забезпечення стабільності та незалежності банку у виконанні його функцій, таких як забезпечення стабільності національної грошової одиниці та регулювання фінансового сектору.

Висновки до розділу 1

1. ГКП є важливим інструментом, який використовується НБУ для забезпечення стабільності грошової одиниці та регулювання фінансово-економічної ситуації в країні. Наведені нижче цілі ГКП відображають основні завдання, які визначені законодавством та повноваженнями НБУ:

- контроль і управління рівнем інфляції. Цінова стабільність є важливою для економічної стабільності та соціального добробуту громадян;
- забезпечення стабільності фінансового сектору, у тому числі банківської системи, що включає контроль за ліквідністю, забезпеченням

стійкості банків та інших фінансових установ;

- підтримка економічного зростання та сприяння досягненню стійких темпів розвитку, узгоджена з іншими цілями, такими як цінова стабільність та стабільність фінансового сектору.

Всі ці цілі взаємодіють для створення сприятливого економічного середовища в країні.

2. SWOT-аналіз НБУ – це стратегічний інструмент для визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на організацію його діяльності. Сильними сторонами НБУ є: високий рівень фаховості та кваліфікації персоналу НБУ; наявність міжнародної довіри та співпраці з іншими центральними банками та фінансовими організаціями; монопольне право на емісію національної валюти та регулювання грошового обігу. Слабкими сторонами НБУ є: обмежені можливості валютного регулювання у зв'язку з економічними обставинами; низька ефективність комунікації з суспільством та недостатня фінансова грамотність населення; залежність від економічної та політичної ситуації в країні. Зовнішніми можливостями НБУ є: можливість сприяти економічному відновленню та реформам у період після воєнного стану; залучення зовнішнього фінансування для підтримки економіки та фінансової стабільності; розвиток нових технологій та інновацій для оптимізації діяльності НБУ. Зовнішніми загрозами НБУ є: економічна нестабільність в країні та зовнішні виклики (воєнний стан), ризик зменшення довіри до національної валюти та фінансової системи, зміни в світових економічних та фінансових трендах.

3. Стратегічні напрями ГКП НБУ до 2025 року: цінова стабільність, дотримання стратегічних індикаторів у формах: інфляційної динаміки в межах цільового діапазону, збереження стабільності банківської системи, підтримки ліквідності та довіри до фінансової системи; зростання рівня фінансової грамотності, ефективності комунікацій з суспільством, впровадження інновацій у банківську діяльність. Ці стратегічні напрями та індикатори визначають основні цілі та завдання НБУ у контексті грошово-

кредитної політики на найближчі роки.

4. Основні засади ГКП на 2022 рік та на середньострокову перспективу розроблялися з урахуванням ряду факторів та передбачень для економіки України. Важливим є розуміння, що зростання економіки буде залежати від консолідації влади, структурних реформ та координації державної політики. Основні засади включають в себе: забезпечення цінової стабільності як пріоритет для запобігання інфляції та забезпечення прийняттого рівня цін; збереження стабільності банківської системи та підтримка ліквідності фінансових установ; розвиток та реалізація структурних реформ для покращення конкурентоспроможності та сталого зростання економіки; співпраця між усіма гілками влади та НБУ для реалізації консолідованої та координаційної державної політики; використання гнучких інструментів ГКП для адаптації до змін в економічному середовищі; сприяння та активна участь у сталих реформах, спрямованих на покращення бізнес-клімату та інфраструктури. Ці засади спрямовані на створення сприятливого економічного середовища, яке підтримує стійке зростання та розвиток України. Реалізація цих принципів вимагає системної та узгодженої дії з боку усіх суб'єктів економічної політики.

5. У ситуації повномасштабного вторгнення та введення воєнного стану в Україні НБУ приймає Основні засади ГКП, спрямовані на забезпечення стабільності фінансової системи та здійснення ефективного керівництва економікою у виняткових умовах воєнного конфлікту. Вони включають: надання пріоритету збереженню стабільності фінансової системи та ліквідності банків; розробку та реалізацію монетарної стратегії, яка враховує особливості воєнного стану та його вплив на економіку; надання фінансової підтримки банкам та економіці з метою забезпечення стійкості та уникнення кризових ситуацій; запровадження обмежень та контролю на валютному ринку для підтримки стабільності національної валюти; готовність вживати екстрені заходи, щоб уникнути системних ризиків та забезпечити стабільність; забезпечення ефективної комунікації з

громадськістю та бізнес-спільнотою щодо ситуації на фінансових ринках та управління економікою в умовах воєнного стану. Ці засади мають за мету не лише забезпечити стабільність фінансової системи в умовах воєнного конфлікту, але й зберегти економіку країни та забезпечити найнеобхіднішу фінансову підтримку для подолання викликів, пов'язаних з воєнним станом.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Етапи формування грошово-кредитної політики НБУ

Використання монетарного режиму інфляційного таргетування та плаваючого обмінного курсу є стандартною практикою для багатьох центральних банків, включаючи НБУ. Основні принципи цього підходу включають: встановлення цілей щодо рівня інфляції, які центральний банк намагається досягти; моніторинг інфляції та прийняття відповідних заходів для її контролю; дозвіл валютному курсу на ринку коливатися відповідно до попиту та пропозиції; забезпечення конкурентоспроможності національної валюти на міжнародних ринках; пріоритетність досягнення законодавчо визначених цілей, що можуть включати не лише стабільність цін, але й інші економічні аспекти.

Цей підхід дозволяє банку забезпечувати стабільність фінансової системи та сприяти сталому економічному розвитку. Він також дозволяє уникати часткових обмежень, що забезпечують більшу гнучкість управління економікою. За допомогою цих інструментів, НБУ може стимулювати економічне зростання та виправляти дисбаланси, забезпечуючи стабільність та конкурентоспроможність національної валюти.

Встановлення цілі інфляції на рівні 5% з допустимим діапазоном відхилень ± 1 відсотковий пункт є типовим підходом для центральних банків, які використовують режим інфляційного таргетування. Такий підхід дозволяє створити прозорий кадр для макроекономічного управління та дозволяє центральному банку визначати конкретні цілі та завдання для досягнення цієї мети. Основні принципи цього підходу включають: публікація цільового рівня інфляції та допустимого діапазону; пояснення стратегії та

інструментів, які будуть використані для досягнення цілей; систематичне використання інструментів ГКП для досягнення інфляційних цілей; передбачувані рішення для дозволу ринкам та громадськості адекватно готуватися до змін у грошовому обігу; визначення часового горизонту для досягнення цілей (у даному випадку, середньостроковий план). Ці принципи допомагають створити стабільні умови для економічного розвитку та забезпечити сталу інфляцію, що є важливим фактором для фінансової стабільності та довіри громадськості.

Переваги стабільної і прогнозованої ГКП, заснованої на інфляційному таргетуванні, включають: стабільність економічного середовища, оскільки фірми та господарства можуть легше планувати інвестиції та розвиток, передбачити рівень інфляції та процентних ставок; прозорість та довіра, що сприяє довірі як фінансових інституцій, так і громадськості; зменшення інфляційних очікувань, яке може привести до зниження рівня процентних ставок і забезпечуватиме доступність кредитів для підприємств та споживачів; активний контроль над інфляційними ризиками, що робить економіку менш вразливою до негативних змін та коливань; стабільне і низьке інфляційне середовище, яке сприяє покращенню інвестиційного клімату та економічному зростанню; прогнозовані рухи в інфляції, що стимулюють розвиток грошово-кредитного ринку, роблячи його привабливішим для учасників. Зазначені пункти допомагають сформувати сприятливе середовище для стійкого економічного розвитку та фінансової стабільності.

Важливими аспектами управління інфляцією через ГКП є:

- розуміння того, що інфляція може відхилитися від встановленої цілі внаслідок зовнішніх і внутрішніх факторів, що свідчить про гнучкість таргетування та здатність адаптуватися до нових обставин;

- визнання того, що зміни цін на сировинні товари та інші високоволатильні компоненти можуть впливати на інфляцію, що свідчить про врахування зовнішніх факторів при формуванні політики;

- баланс між забезпеченням цінової стабільності та фінансовою стабільністю;
- уникнення ситуацій, коли відхилення від цільової інфляції може спричинити підвищення інфляційних очікувань, що матиме негативний вплив на економіку;
- врахування можливих відхилень у зв'язку з адміністративно регульованими цінами, яке демонструє потребу в обережному управлінні такими аспектами економіки.

Цей підхід сприяє ефективному реагуванню на зміни в економічному середовищі, зберігаючи при цьому стабільність інфляційного процесу та довіру громадськості до дій регулятора.

Важливими аспектами покращення інституційної спроможності НБУ через ГКП є ключовою для забезпечення ефективності та успішності його дій, а саме:

- забезпечення високого рівня ангажованості суспільства та уряду щодо цілей інфляційної політики, яке допомагає зменшити небажані коливання інфляції і створює сприятливе середовище для ефективної реалізації цілей ГКП;
- забезпечення незалежності ГКП від фіскального впливу, що важливо для збереження ефективності монетарної політики та уникнення небажаного впливу на цінові процеси;
- здатність швидко адаптувати монетарні інструменти до змін на фінансовому ринку, яка є критичною для забезпечення ефективного реагування на нові умови та сприяння розвитку фінансового сектору;
- використання найкращої міжнародної практики в аналізі даних та прийнятті рішень, яке допомагає покращити якість прийнятих рішень і підтримує ефективність ГКП;
- забезпечення високого рівня прозорості щодо рішень ГКП та активна комунікація з громадськістю, яке сприяє виникненню довіри, зменшенню невизначеності і кращому управлінню очікуваннями економічних агентів.

Ці заходи можуть значно покращити ефективність ГКП та забезпечити довгострокову стабільність в економіці.

Основні принципи проведення ГКП представлені на рис. 2.1.

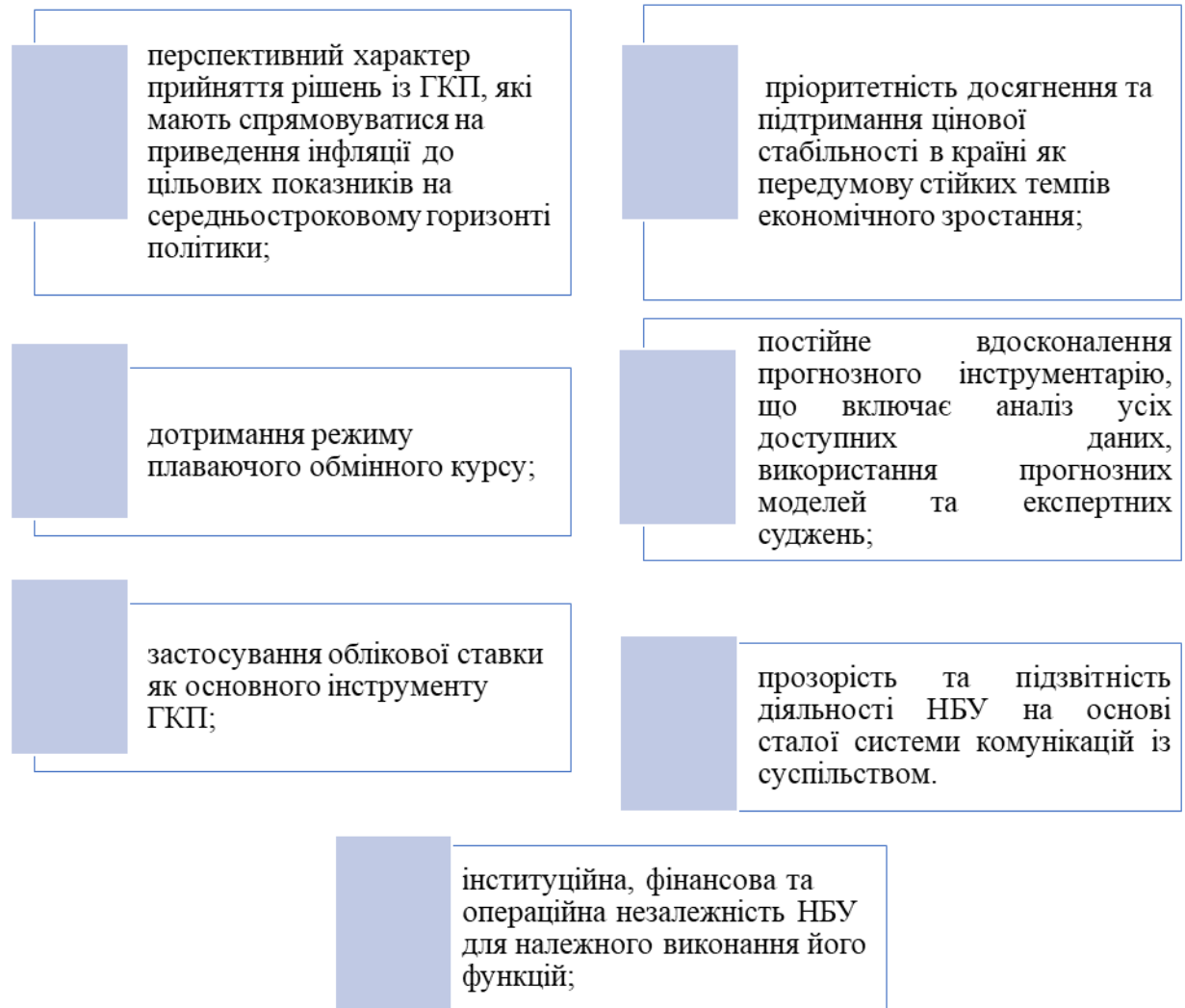

Рис. 2.1 - Основні принципи проведення ГКП

Джерело: власна розробка

Використання інструментів ГКП відповідно до режиму інфляційного таргетування є стратегічно важливим для забезпечення стабільності економіки. НБУ може використовувати різні інструменти для впливу на грошовий обіг та кредитні умови з метою досягнення цілей інфляційної політики. Це може включати облікові ставки, резервні вимоги, операції на відкритому ринку та інші заходи. Установлення конкретного цільового рівня інфляції (9–18 місяців) дозволяє НБУ створити фреймворк для реалізації

конкретних дій для досягнення цього показника. Під час використання ГКП важливо збалансувати контроль інфляції з уникненням надмірних втрат економічного зростання. Це може вимагати гнучкості у виборі інструментів та стратегій.

Посильництво низьких і стабільних інфляційних очікувань серед громадськості і бізнес-спільноти може забезпечити стабільніше функціонування економіки. Збереження інфляційних показників на рівні цільового таргету в середньостроковій перспективі може забезпечити стабільність та довіру в економіці. НБУ має забезпечити ефективність та дієвість використовуваних інструментів, а також вчасність реакції на зміни у економічному середовищі. Це дозволить НБУ здійснювати дієвий контроль над інфляцією та одночасно підтримувати стале економічне зростання. Підхід до використання облікової ставки як основного інструменту ГКП для досягнення цілей інфляції є типовим в контексті інфляційного таргетування через такі ключові аспекти:

- зниження облікової ставки нижче нейтрального рівня (рівноважної ставки), що може стимулювати економіку, зменшувати вартість позик та підтримувати ділову активність, приводити до збільшення виробництва та споживання, а також до зниження безробіття;

- збільшення облікової ставки вище нейтрального рівня може мати тормозний ефект на економіку, збільшуючи вартість позик і зменшуючи споживання та інвестиції. Це може призвести до зниження тиску на інфляцію шляхом зменшення попиту;

- використання прогнозів для визначення напрямку ГКП важливо для адаптації до змін в економічних умовах. Реагуючи на прогнози, НБУ може попереджувати можливі ризики для досягнення цілей інфляції;

- узгодженість дій НБУ з орієнтирами інфляції, що сприяє збереженню довіри ринків та економічних агентів до монетарної політики;

- гнучкість у виборі інструментів та реакції на нові умови для забезпечення ефективності політики.

Цей підхід дозволяє НБУ діяти відповідно до змін в економічному середовищі, забезпечуючи сталу інфляційну динаміку та підтримуючи стале економічне зростання.

Інфляція в середньостроковій перспективі завжди має повертатися до цілі. За умов стабілізації інфляції на рівні, близькому до цілі на прийнятному горизонті політики, НБУ наблизатиме та утримуватиме облікову ставку близькою до її нейтрального рівня.

2.2. Діагностика ефективності грошово-кредитної політики НБУ

Для проведення діагностики ефективності ГКП НБУ проаналізуємо динаміку та структуру його активів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки та структури активів НБУ протягом 2019-2022 років

Стаття активів	Млрд. грн.				Абс. приріст	Темп приросту, %
	2019	2020	2021	2022		
	млрд. грн					
Внутрішній державний борг	51,7	72,6	52,8	92,4	40,7	78,72
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	128,7	99	133,1	217,2	88,5	68,76
Кредити банкам та іншим позичальникам	24,2	15,4	73,7	120	95,8	395,87
Монетарне золото	30,8	30,8	46,2	46,8	16	51,95
Цінні папери України	397,1	381,7	368,5	388,8	-8,3	-2,09
Цінні папери нерезидентів	476,3	555,5	739,2	772,8	296,5	62,25
Разом	1108,8	1155	1413,5	1638	529,2	47,73
	Структура, %					
Внутрішній державний борг	4,66	6,29	3,74	5,64	0,98	
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	11,61	8,57	9,42	13,26	1,65	
Кредити банкам та іншим позичальникам	2,18	1,33	5,21	7,33	5,14	
Монетарне золото	2,78	2,67	3,27	2,86	0,08	
Цінні папери України	35,81	33,05	26,07	23,74	-12,08	
Цінні папери нерезидентів	42,96	48,10	52,30	47,18	4,22	
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	

Джерело: власні розрахунки

За вказаний період (2019-2022), активи НБУ значно зросли - з 1108,8 млрд. грн. до 1638 млрд. грн., що є збільшенням на 529,2 млрд. грн. (47,73%). Найбільший абсолютний приріст в активах спостерігається у цінних паперах нерезидентів, які зросли на 296,5 млрд. грн. або 62,25%. У відносному вимірі, кредити банкам та іншим позичальникам зросли на 95,8 млрд. грн., що становить збільшення на 395,87%. У структурі активів переважають цінні папери нерезидентів, частка яких зросла з 42,96% до 47,18%.

У табл. 2.2 наведено аналіз динаміки та структури зобов'язань НБУ.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки та структури зобов'язань НБУ протягом 2019-2022 років

Стаття активів	Млрд. грн.				Абс. приріст	Темп приросту, %
	2019	2020	2021	2022		
	млрд. грн.					
Банкноти та монети в обігу	440	467,5	614,9	753,6	313,6	71,27
Депозитні сертифікати, що емітовані НБУ	68,2	167,2	179,3	255,6	187,4	274,78
Зобов'язання перед МВФ	84,7	72,6	68,2	92,4	7,7	9,09
Зобов'язання з перерахування прибутку до ДБУ	71,5	47,3	24,2	22,8	-48,7	-68,11
Кошти державних та інших установ	52,8	42,9	78,1	66	13,2	25,00
Кошти банків	42,9	85,8	55	68,4	25,5	59,44
Кредити отримані	238,7	188,1	212,3	188,4	-50,3	-21,07
Разом	998,8	1071,4	1232	1447,2	448,4	44,89
	структура, %					
Банкноти та монети в обігу	44,05	43,63	49,91	52,07	8,02	
Депозитні сертифікати, що емітовані НБУ	6,83	15,61	14,55	17,66	10,83	
Зобов'язання перед МВФ	8,48	6,78	5,54	6,38	-2,10	
Зобов'язання з перерахування прибутку до ДБУ	7,16	4,41	1,96	1,58	-5,58	
Кошти державних та інших установ	5,29	4,00	6,34	4,56	-0,73	
Кошти банків	4,30	8,01	4,46	4,73	0,43	
Кредити отримані	23,90	17,56	17,23	13,02	-10,88	
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	

Джерело: власні розрахунки

Протягом періоду 2019-2022 років зобов'язання НБУ зросли з 998,8 млрд. грн. до 1447,2 млрд. грн., що є збільшенням на 448,4 млрд. грн. (44,89%). Найвищі темпи приросту в абсолютному вимірюванні спостерігаються у банкнотах та монетах в обігу, які зросли на 313,6 млрд. грн., або 71,27%. У відносному вимірі, депозитні сертифікати, що емітовані НБУ, збільшилися на 187,4 млрд. грн., що становить зростання на 274,78%. У структурі зобов'язань переважають банкноти та монети в обігу, частка яких зросла з 44,05% до 52,07%.

Власний капітал НБУ являє собою залишкову вартість активів після вирахування всіх зобов'язань. Його формування відбувається переважно не за рахунок внесків держави. Власний капітал включає відкладені нереалізовані результати переоцінки активів і зобов'язань НБУ, зокрема внаслідок змін валютного курсу. Також до складу власного капіталу входить частина прибутку, залишена в НБУ відповідно до законодавства як загальні резерви.

Формалізацію динаміки власного капіталу НБУ протягом 2019-2022 представлено на рис. 2.1.

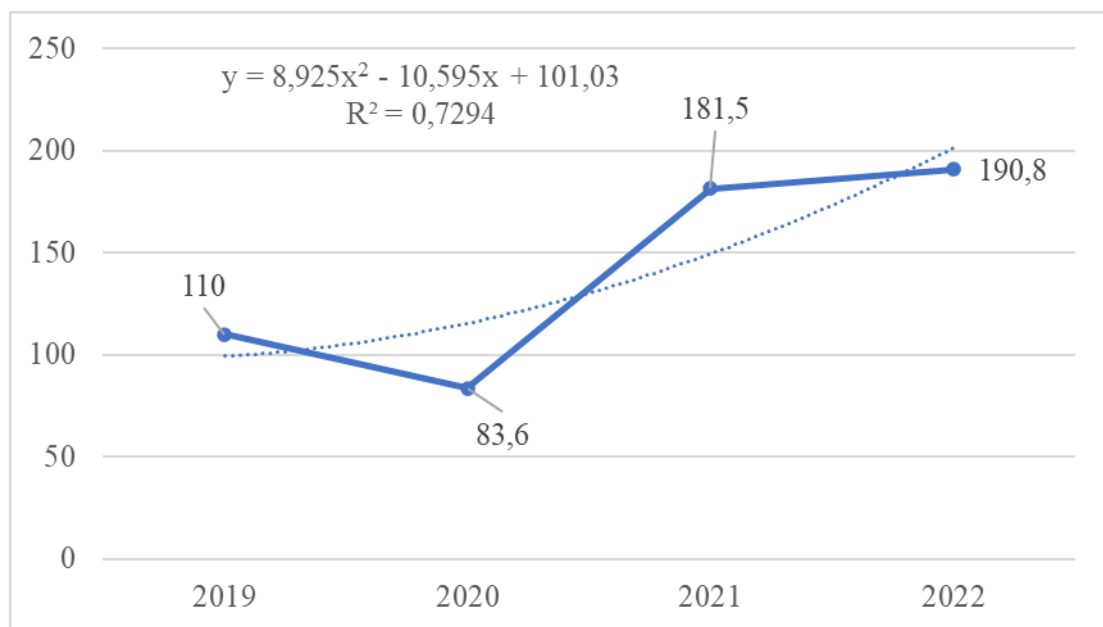

Рис. 2.1 – Динаміка власного капіталу НБУ протягом 2019-2022 років, млрд. грн.

Джерело: власні розрахунки

Протягом 2019-2022 років вартість власного капіталу зросла з 110 млрд. грн. до 190,8 млрд. грн., або у 1,73 разів. Його динаміка описується поліноміальним трендом із множинним коефіцієнтом кореляції 0,7294.

В умовах воєнного стану НБУ має можливість приймати тимчасові заходи для забезпечення стабільності фінансової системи та економіки. Розглянемо ці права та можливості більш детально:

- особливий порядок регулювання грошово-кредитного і валютного ринку;

- гнучкість політики: НБУ може визначати особливий порядок регулювання, щоб адаптувати грошово-кредитну політику до конкретних умов воєнного стану;

- стабілізація фінансового ринку: вживання заходів для забезпечення стабільності фінансового ринку та уникнення кризових ситуацій;

- застосування заходів захисту, передбачених законодавством, для забезпечення стабільності валютного ринку та уникнення валютних криз;

- утримання від публікації прогнозів може бути обґрунтовано складністю ситуації та невизначеністю воєнного стану;

- захист від неспокійних ринків: уникаючи публікації прогнозів, НБУ може захистити ринки від непередбачуваних реакцій та сприяти фінансовій стабільності;

- можливість гнучкої адаптації операційного дизайну ГКП, яка дозволяє НБУ ефективно реагувати на зміни в економічній ситуації.

- підтримка ліквідності: здійснення антикризових заходів, включаючи механізми бланкового рефінансування, для підтримки ліквідності банківської системи.

Ці заходи вказують на те, що НБУ володіє необхідними інструментами та повноваженнями для забезпечення стабільності фінансової системи в умовах воєнного стану. Гнучкість та спроможність ефективно реагувати на непередбачені обставини є ключовими для забезпечення фінансової стабільності в умовах кризи.

В умовах воєнного стану НБУ приймає ряд стратегічних заходів для забезпечення стабільності фінансової системи та макроекономіки, а саме:

- НБУ може встановлювати адміністративні обмеження для контролю валютного ринку та запобігання валютним шокам;
- застосування обмежень на рух капіталу для збереження фінансової стабільності та зменшення відтоку капіталу;
- НБУ може надавати підтримку державному бюджету через купівлю цінних паперів уряду на первинному ринку;
- управління фінансових ризиків вимагає їх уважного врахування, зокрема монетизації дефіциту бюджету;
- фінансування критичних видатків уряду та забезпечення прозорості - НБУ фінансує лише критичні видатки уряду в обмежених обсягах, щоб уникнути перевищення межі монетизації та інфляції;
- забезпечення максимальної прозорості у висвітленні таких операцій сприяє уникненню негативного впливу на довіру ринків та учасників фінансового ринку.

Ці стратегії дозволяють НБУ ефективно втручатися в фінансовий сектор та економіку, забезпечуючи стабільність в умовах воєнного стану та максимально контролюючи ризики, пов'язані з фінансовою політикою. Прозорість та обґрунтованість заходів є ключовими елементами для збереження довіри ринків та учасників економічного процесу.

Встановлення воєнного стану може супроводжуватися тимчасовими змінами в законодавстві для забезпечення функціонування економіки та фінансової системи в умовах надзвичайної ситуації. У зв'язку з цим, призупинення дії певних норм Закону України «Про Національний банк України» є можливою тимчасовою заходом для забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економіки.

Конкретні заходи, такі як призупинення заборони купівлі цінних паперів в емітента та заборони надання кредитів державі, можуть бути ухвалені з метою забезпечення додаткового фінансування та ліквідності в

умовах воєнного стану. Ці заходи дозволяють НБУ використовувати додаткові інструменти для підтримки економіки та фінансової стабільності в надзвичайних обставинах. Важливим є розумне балансування зазначених заходів із метою забезпечення стабільності, ефективності та захисту фінансової системи та інтересів громадян у період воєнного стану.

Важливим аспектом реалізації ГКП в умовах воєнного стану є збереження незалежності та ефективності НБУ в умовах надзвичайних обставин із дотриманням таких ключових аспектів:

- інституційна незалежність - збереження статусу НБУ як незалежного органу, що має владу приймати рішення щодо ГКП та інших макроекономічних заходів;

- забезпечення фінансової стабільності НБУ для ефективного втручання в фінансовий сектор та надання підтримки економіці;

- збереження операційної ефективності для виконання функцій щодо ліквідності банків, контролю за валютним ринком та іншими аспектами монетарної політик;

- забезпечення захисту НБУ від неприпустимого політичного впливу, щоби гарантувати об'єктивність та науковий підхід до прийняття рішень;

- здійснення прозорі комунікації з ринками, громадськістю та міжнародними партнерами щодо проведення ГКП та інших заходів в умовах воєнного стану.

Збереження цих аспектів допомагає забезпечити, що НБУ може ефективно втручатися в фінансовий сектор та забезпечувати стабільність економіки, незважаючи на надзвичайні обставини.

Взаємодія НБУ та Уряду України в сфері фінансово-економічних питань включає в себе кілька ключових аспектів:

- залучення зовнішнього фінансування: НБУ та Уряд спільно працюють над залученням необхідних фінансових ресурсів від міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ та інші країни-партнери. Це може включати отримання кредитів, грантів та інших форм допомоги для розв'язання

економічних та гуманітарних проблем;

- реформування економіки та фінансової системи: НБУ та Уряд спільно визначають цілі, критерії та заходи з реформування економіки та фінансової системи. Здійснення реформ може бути пов'язане з умовами співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, такими як МВФ та Європейська комісія;

- фінансові санкції та економічний тиск: НБУ та Уряд можуть спільно розробляти та впроваджувати фінансові санкції як засіб економічного тиску на країну-агресора (в даному випадку, росію). Це може включати обмеження фінансових операцій, заборону на ввезення та вивезення товарів, а також інші обмежувальні заходи з метою зміцнення позицій та безпеки України.

Ці аспекти співпраці визначаються загальною метою забезпечення фінансової стабільності, економічного розвитку та безпеки країни в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів.

Для протидії широкомасштабній гібридній агресії НБУ може вживати ряд заходів:

- підвищення якості та ефективності комунікацій із суспільством: розширення та удосконалення інформаційних кампаній, спрямованих на надання населенню доступної інформації про фінансові та економічні питання; використання сучасних засобів комунікації, в тому числі соціальних мереж, для активної взаємодії та обміну інформацією з громадськістю;

- підтримка українських біженців за кордоном: забезпечення доступу біженців до фінансових послуг та валюто-обмінних операцій; розробка та впровадження спеціальних фінансових механізмів для підтримки українців, які змушені залишати країну через конфліктну ситуацію;

- захист позицій гривні: запобігання зовнішнім втручанням та спробам дестабілізації гривні як національної валюти; впровадження заходів для утримання гривні як основного законного платіжного засобу в Україні;

- розбудова системи прозорого регулювання віртуальних активів: визначення та впровадження чітких нормативів та правил для обігу

віртуальних активів;

- забезпечення контролю та нагляду за ринком криптовалют для запобігання недобросовісній діяльності та фінансовому шахрайству.

Ці заходи спрямовані на зміцнення фінансової стійкості, забезпечення безпеки та підтримку українського населення в умовах гібридної агресії.

Повернення до проведення ГКП в традиційному форматі, після перемоги України у військових діях та відновлення економіки, може включати такі кроки:

- поступова ліквідація і скасування адміністративних обмежень на валютні операції: відновлення нормального функціонування валютного ринку та забезпечення вільного обігу іноземної валюти;

- відновлення торговельної логістики та експортного потенціалу: розширення торговельних зв'язків для забезпечення стабільного експорту; вдосконалення транспортної інфраструктури та логістичних процесів для ефективного переміщення товарів;

- зростання валютних надходжень: активна робота з партнерами та іноземними інвесторами для залучення інвестицій та кредитів; розвиток та стимулювання ключових секторів економіки для збільшення обсягів експорту тощо.

Ці заходи допоможуть відновити стабільність платіжного балансу та забезпечити перехід до традиційного формату грошово-кредитної політики у відповідь на покращення ситуації в економіці та банківській системі.

Після відновлення економіки та покращення ситуації в Україні, НБУ може впроваджувати ряд заходів для повернення до традиційного формату грошово-кредитної політики:

- відновлення роботи валютного ринку та плаваючого курсоутворення: забезпечення повноцінного та відкритого функціонування валютного ринку; повернення до системи плаваючого курсу, яка відображатиме реальний стан економіки;

- зменшення доларизації та обмеження виведення капіталу:

впровадження заходів для зменшення схильності громадян та бізнесу конвертувати заощадження в іноземну валюту; проведення політики, спрямованої на послаблення мотивів для виведення капіталу за кордон.

- повернення до прогнозного циклу та публікації Інфляційного звіту: регулярна публікація Інфляційного звіту для забезпечення прозорості та розуміння прогнозів та стратегій НБУ; встановлення прогнозного циклу для вчасного та ефективного реагування на зміни в економіці;

- використання облікової ставки як основного інструменту ГКП: поступове повернення до традиційного формату застосування облікової ставки для регулювання грошово-кредитної політики; відновлення функціонування каналів монетарної трансмісії та можливостей прогнозування ефектів монетарних рішень;

- проактивне прийняття рішень з ГКП: використання імовірних макроекономічних прогнозних сценаріїв для прийняття перспективних та проактивних рішень; активна взаємодія з економічними експертами та залучення їхнього досвіду для оптимізації стратегій ГКП.

Для досягнення фінансової стабільності та оптимізації балансу між контролем інфляції та потребами в підтримці обороноздатності НБУ може бути рекомендовано:

- відмова від дефіцитного фінансування державного бюджету: забезпечення ефективного контролю інфляційної динаміки шляхом відмови від друкування грошей для фінансування дефіциту; оптимізація балансу між фінансовою стабільністю та забезпеченням необхідних ресурсів для обороноздатності;

- фінансова стабільність на основі ліквідності банківської системи: здійснення гнучкої адаптації операційного дизайну грошово-кредитної політики для оптимізації балансу між ліквідністю банківської системи та турбулентністю фінансових ринків; впровадження стратегій, що забезпечують необхідний рівень ліквідності для забезпечення функціонування банківської системи;

- швидке згортання екстрених заходів підтримки банків по мірі посилення дієвості процентного каналу монетарної трансмісії та зменшення ризиків для ліквідності банківської системи; розробка механізмів для ефективного відстеження та аналізу реакції банків на монетарні заходи.

Ці заходи сприятимуть забезпеченню фінансової стабільності та контролю інфляції, узгоджуючи це з важливими завданнями підтримки обороноздатності країни.

Після завершення воєнного стану та переходу до повоєнного відновлення економіки України, головною метою ГКП НБУ може бути забезпечення середовища з низькою та стабільною інфляцією в умовах плаваючого обмінного курсу. Для досягнення цієї мети можуть бути розглянуті такі заходи:

- інфляційне таргетування: продовження застосування інфляційного таргетування як основної стратегії ГКП для контролю інфляції;

- плаваючий обмінний курс: збереження плаваючого обмінного курсу для підтримання гнучкості економіки та адаптації до змін на зовнішніх ринках;

- прозорість та комунікація: посилення комунікації між НБУ та громадськістю, забезпечення прозорості щодо мети та стратегії ГКП;

- ефективний процентний канал: заохочення ефективного процентного каналу монетарної трансмісії для досягнення макроекономічної стабільності;

- макроекономічний аналіз: проведення системного макроекономічного аналізу для визначення оптимальних параметрів ГКП;

- фінансова стабільність: забезпечення стабільності фінансового сектору та підтримка ліквідності банківської системи;

- гнучкість у реакції ГКП на зміни економічних умов та взаємодія з іншими інструментами економічної політики.

Ці заходи допоможуть створити сприятливе економічне середовище, спрямоване на забезпечення стабільності та розвитку після періоду воєнного стану.

2.3. Шляхи удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану

Впровадження вдосконалень у грошово-кредитній політиці НБУ в умовах воєнного стану вимагає системного підходу та визначення існуючої бази для оцінки та коригування стратегії. Процес моніторингу та аналізу може бути розглянутий у таких кроках: оцінка відповідності цілей ГКП Стратегії до сучасного економічного контексту та умов воєнного стану; збір та аналіз даних щодо ключових показників, таких як інфляція, ставка обліку, ліквідність банківської системи, кредитний портфель тощо; врахування впливу змін в економічному середовищі внаслідок військових подій та адаптація стратегії до цих викликів; розробка та впровадження корекцій та удосконалень у стратегію ГКП відповідно до результатів аналізу; забезпечення відкритої комунікації зі стейкхолдерами щодо необхідності та мети внесених змін; моніторинг впливу внесених змін на цілі та показники ГКП та коригування стратегії, якщо необхідно; врахування думок та фідбеку всіх відділень та ключових зацікавлених сторін для забезпечення узгодженості та підтримки усіх напрямків. Цей процес допоможе НБУ адаптувати свою грошово-кредитну політику до умов воєнного стану та досягти стратегічних цілей у найбільш ефективний спосіб.

Вражаючи досягнення НБУ протягом 2022 року сприяють виконанню стратегічних цілей ГКП до 2025 року. Розглянемо кожен з вказаних пунктів:

1) Режим інфляційного таргетування та плаваючий курс: його використання свідчить про зосередженість на забезпеченні стабільності цінового рівня та гнучкості валютного курсу, що важливо в умовах змін на фінансовому ринку.

2) Нагляд за фінансовими установами: відповідність стандартам ЄС та ефективний нагляд свідчать про високий рівень професіоналізму та довіри до банківської та фінансово-кредитної системи.

3) Відновлення кредитування СГД: повернення кредитування до рівня,

який сприяє економічному зростанню, є ключовим для підтримки підприємств та стимулювання господарської активності.

4) Зняття обмежень на вільний рух капіталу: це сприяє створенню більш відкритого та конкурентоспроможного фінансового ринку.

5) Зростання кількості домогосподарств-споживачів фінансових послуг: розвиток фінансового сектору, ймовірно, призвів до більшого доступу населення до різноманітних фінансових послуг.

6) Розвиток інновацій у платіжних послугах: збільшення кількості інновацій свідчить про активність та готовність адаптуватися до нових технологій у фінансовому секторі.

7) Впровадження кібернетичних систем захисту: забезпечення безпеки фінансового сектору від кіберзагроз сприяє довірі та стабільності.

8) Введення цифрової форми національних грошей: це свідчить про стрімкий розвиток технологій та готовність управлінців приймати новаторські рішення для поліпшення фінансової інфраструктури.

9) Розпочато цифрову трансформацію управління операційними процесами НБУ: це означає, що НБУ розпочав використання цифрових технологій та інновацій для поліпшення та оптимізації своїх операційних процесів.

10) Забезпечено прозорість діяльності НБУ, формування звітів у повному обсязі та їх своєчасне оприлюднення: це свідчить про зусилля НБУ у забезпеченні прозорості своєї діяльності, включаючи повний обсяг інформації та своєчасне оприлюднення звітів.

11) Налагоджено комунікації з НКЦПФР, Міністерством фінансів України та ФГВФО в частині спільної реалізації стратегічних цілей: це вказує на встановлення ефективного зв'язку та співпраці між НБУ та іншими ключовими організаціями для досягнення спільних стратегічних цілей.

12) Розроблено план заходів за міжвідомчою стратегією, за яку відповідає НБУ і яка є складовою Національної економічної стратегії України до 2030 року: це означає, що НБУ взяв участь у розробці та

впровадженні стратегії, яка вирішує ключові питання для економічного розвитку України.

13) Внесені зміни до Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року та підготовлено звіт про її реалізацію за 2021 рік: Це свідчить про активну участь НБУ у формулюванні стратегій фінансового сектору та систематичне внесення змін для вдосконалення цих стратегій, а також про звітність щодо їхньої реалізації.

14) Розроблено Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року: це свідчить про зосередженість на розвитку фінтех індустрії в Україні. Стратегія ґрунтується на ключових напрямках, які визначені в Стратегії розвитку фінансового сектору. Мета - створення повноцінної фінансово-технічно-економічної системи з інноваційними фінансовими сервісами та доступними цифровими послугами.

15) Перша кваліфікація студентів за програмою міні-МВА "Цифрові фінанси 4.0": це свідчить про впровадження академічних програм, спрямованих на розвиток цифрових фінансових навичок. Програма міні-МВА "Цифрові фінанси 4.0" виступає ефективним елементом Стратегії фінтех та має за мету підготовку фахівців до імплементації стандартів відкритого банкінгу та відповідно до вимог закону про "спліт".

16) Розпочата розробка Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2025 року: це свідчить про визнання важливості фінансової грамотності в країні. Створення такої стратегії спрямоване на підвищення рівня розуміння громадянами фінансових питань та розробку ефективних освітніх програм. Планується її доопрацювання після завершення воєнного стану.

Ці досягнення є ключовими для зміцнення фінансової системи та стимулювання економічного розвитку в умовах воєнного стану.

НБУ вжив засобів для забезпечення фінансової стабільності під час введення воєнного стану. Ось деякі ключові рішення та заходи:

1. Адаптація операційного дизайну ГКП - НБУ внесло зміни у свою

грошово-кредитну політику з метою адаптації до нових умов воєнного стану;

2. НБУ прийняло низку антикризових заходів для зменшення можливих ризиків, що можуть виникнути внаслідок воєнних подій та загрози фінансовій стабільності.

3. Запроваджено проведення тендерів для надання довгострокового рефінансування банкам, що може включати часткове використання бланкових механізмів.

4. Припинення тендерів із розміщення депозитних сертифікатів на 14 днів: НБУ вжив заходів, щоб припинити проведення тендерів із розміщення депозитних сертифікатів строком на 14 днів, ймовірно, для забезпечення більшої стабільності в цей період.

5. Скасування рішення щодо збільшення нормативів обов'язкового резервування: НБУ відмінило рішення щодо збільшення нормативів обов'язкового резервування, прийняте раніше. Це могло сприяти збереженню ліквідності та фінансовій стабільності банків.

Всі ці заходи призначені для збереження інтересів клієнтів банків, зокрема вкладників, і забезпечення безперебійності розрахунків у країні під час воєнного стану.

Подолання наслідків коронакризи вимагає комплексних заходів і спільних зусиль на різних рівнях: економічному, медичному, соціальному та політичному. Запропоновані заходи можуть сприяти подоланню наслідків коронакризи та відновленню економічного та соціального благополуччя. Важливо, щоби стратегії були гнучкими та адаптованими до змін в ситуації та потребах суспільства.

Ці рекомендації сприятимуть НБУ в досягненні стратегічних цілей у напрямі розвитку цифрових фінансів та цифровізації економіки, відновленню та розвитку економіки, інституційного розвитку та операційної досконалості до 2025 року. Для стимулювання продуктивності, зайнятості та конкурентоспроможності галузей економіки в майбутньому та створення фундаменту для української «Industry 4.0», важливо приймати комплексні

заходи та розробляти стратегії, що сприятимуть інноваціям, цифровій трансформації, розвитку високотехнологічних галузей, забезпеченню післявоєнного відновлення економіки, підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності в майбутньому

Розглянуто ряд стратегічних напрямків та конкретних заходів для поліпшення реалізації Місії та Візії НБУ через внутрішні зміни. Ці заходи допоможуть у створенні внутрішнього середовища, яке сприятиме ефективній реалізації Місії та Візії НБУ, забезпечуючи стале покращення та адаптацію до змін в економічному та фінансовому середовищі.

Вплив на фінансову екосистему України та трансформацію її внутрішнього середовища віддзеркалює стратегія ГКП НБУ до 2025 року, вона охоплює 3 ключові напрями, які конкретизують 12 стратегічних індикаторів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Стратегічні засади грошово-кредитної політики НБУ до 2025 року

Напрямок 1. Сприяння відновленню та розвитку економіки	Напрямок 2. Цифрові фінанси як драйвер для цифровізації економіки	Напрямок 3. Інституційний розвиток та операційна досконалість НБУ
1	2	3
<p><i>Ціль 1. Підтримання макростабільності:</i> Сильна сторона: ефективна макроекономічна політика може сприяти зниженню інфляції та забезпечити стабільність фінансової системи. Слабка сторона: висока неспроможність досягти цілей макростабільності може виникнути через зовнішні шоки або внутрішні економічні труднощі.</p> <p><i>Ціль 2. Відновлення кредитування економіки:</i> Сильна сторона: посилення кредитування може</p>	<p><i>Ціль 5. Розвиток безготівкової економіки:</i> Сильна сторона: Зменшення використання готівки може підвищити ефективність та безпеку фінансових транзакцій. Слабка сторона: Недостатність інфраструктури для безготівкових операцій та низький рівень довіри можуть гальмувати цей процес.</p> <p><i>Ціль 6. Підвищення рівня фінансової інклюзії:</i> Сильна сторона: Цифрові фінанси можуть забезпечити доступність фінансових</p>	<p><i>Ціль 9. Підвищення операційної ефективності роботи НБУ:</i> Сильна сторона: Впровадження ефективних операційних процесів може сприяти зменшенню бюрократії та покращенню робочих процесів. Слабка сторона: Резистентність до змін та відсутність необхідних ресурсів можуть уповільнити реалізацію цієї цілі.</p> <p><i>Ціль 10. Партнерство та комунікація зі стейкхолдерами НБУ:</i> Сильна сторона: Активна</p>

Закінчення табл. 2.3

1	2	3
<p>стимулювати економіку та допомагати підприємствам та громадянам отримувати необхідні фінансові ресурси. Слабка сторона: ризик надмірного кредитування та проблеми з несплатою можуть виникнути, якщо не буде належного контролю та регулювання.</p> <p><i>Ціль 3. Розвиток ринку фінансових послуг:</i></p> <p>Сильна сторона: розширення ринку фінансових послуг може підвищити доступність та різноманітність фінансових продуктів для різних сегментів населення та бізнесу.</p> <p>Слабка сторона: недостатня конкуренція або відсутність інновацій може обмежити ефективність ринку та можливості для споживачів.</p> <p><i>Ціль 4. Розвиток інфраструктури ринків капіталу:</i></p> <p>Сильна сторона: зростання інфраструктури ринків капіталу сприяє покращенню ліквідності та прозорості фінансових операцій.</p> <p>Слабка сторона: недостатня розвиненість інфраструктури може ускладнити функціонування ринків капіталу та витратити можливості для інвесторів.</p>	<p>послуг для широкого кола населення та підвищити рівень фінансової грамотності.</p> <p>Слабка сторона: Низька технологічна освіченість та доступність до цифрових технологій можуть ускладнювати досягнення цієї мети.</p> <p><i>Ціль 7. Розвиток інновацій фінансового сектору:</i></p> <p>Сильна сторона: Впровадження цифрових технологій може призвести до створення нових фінансових продуктів та послуг, покращення ефективності та конкурентоспроможності.</p> <p>Слабка сторона: Ризики та невизначеність в інноваційному середовищі можуть стати перешкодою для стабільності фінансового сектору.</p> <p><i>Ціль 8. Кіберзахист фінансового сектору:</i></p> <p>Сильна сторона: Забезпечення високого рівня кібербезпеки допоможе запобігти кібератакам та зберегти довіру до фінансових послуг.</p> <p>Слабка сторона: Зростаючі загрози кібербезпеки та потреба в постійному оновленні заходів безпеки.</p>	<p>комунікація зі стейкхолдерами може покращити розуміння та підтримку стратегій та рішень НБУ.</p> <p>Слабка сторона: Відсутність ефективної комунікації може призвести до неврегульованості та невдоволення з боку стейкхолдерів.</p> <p><i>Ціль 11. Цифрова трансформація НБУ:</i></p> <p>Сильна сторона: Цифрова трансформація може покращити ефективність, прозорість та безпеку операцій НБУ.</p> <p>Слабка сторона: Труднощі у впровадженні нових технологій та опір до цифрових змін в інституційній культурі.</p> <p><i>Ціль 12. НБУ – найкращий роботодавець:</i></p> <p>Сильна сторона: Привабливе робоче середовище та ефективна система управління персоналом можуть забезпечити високий рівень задоволення працівників.</p> <p>Слабка сторона: Відсутність ефективних програм розвитку персоналу та конкурентоспроможних умов праці.</p>
Рекомендації:		
<p>- забезпечити ефективність макроекономічної політики та вчасну реакцію на економічні труднощі;</p> <p>- впровадити механізми контролю та моніторингу кредитування для запобігання ризикам</p>	<p>- розвивати та модернізувати інфраструктуру безготівкових платежів;</p> <p>- здійснювати освітні та інформаційні кампанії для підвищення рівня фінансової грамотності та</p>	<p>- впровадження сучасних методів управління та операційних процесів для підвищення ефективності;</p> <p>- зміцнення взаємодії та комунікації з усіма стейкхолдерами, включаючи громадськість та бізнес-</p>

Продовження табл. 2.3

1	2	3
<p>несплатою; - сприяти конкуренції та інноваціям на ринку фінансових послуг;</p>	<p>інклюзії; - сприяти інноваціям та створенню фінансових стартапів, спрямованих на поліпшення послуг; - інвестувати у технології та заходи кібербезпеки для захисту фінансового сектору.</p>	<p>середовище; - здійснення поетапної цифрової трансформації з акцентом на навчання та взаємодію з персоналом; - розвиток інноваційних програм розвитку персоналу та підвищення конкурентоспроможності умов праці.</p>
Заходи:		
<p><i>1. Медичні заходи:</i> 1.1. Вакцинація та протиепідемічні заходи: активне впровадження вакцинації для забезпечення колективного імунітету та контролю за поширенням вірусу. 1.2. Підтримка медичної інфраструктури: забезпечення достатньої кількості медичного обладнання, ліжок, медичного персоналу та інфраструктури для лікування хворих. 2. Економічні заходи: 2.1. Фінансова допомога для бізнесу та населення: запровадження фінансових заходів, таких як гранти, кредити та податкові пільги, для підтримки підприємств та населення, що постраждали від кризи. 2.2. Стимулювання економіки: впровадження стимулюючих програм та інфраструктурних проєктів для підтримки економічного відновлення. 3. Соціальні заходи: 3.1. Соціальна підтримка: надання соціальної допомоги для тих, хто втратив роботу або стикнувся з економічними труднощами через кризу. 3.2. Психологічна допомога:</p>	<p><i>1. Цифрова трансформація:</i> 1.1. Запровадження цифрових технологій у всі аспекти господарської діяльності, від виробництва та логістики до управління та маркетингу. 1.2. Розвиток «Інтернету речей» (IoT), обробка даних, штучний інтелект та інші технології «Industry 4.0». 1.3. Розвиток інноваційних галузей: формування інноваційних кластерів та технологічних парків для сприяння взаємодії між підприємствами, дослідницькими установами та стартапами. 1.4. Сприяння науковим дослідженням та розвитку нових технологій в ключових галузях, таких як інформаційні технології, біотехнології, енергетика, та інші. 2. Освіта та навчання: 2.1. Реформа системи освіти для надання студентам та фахівцям необхідних навичок у сфері цифрових технологій та інженерії. 2.2. Підтримка навчальних програм та ініціатив, спрямованих на підготовку кваліфікованих кадрів для нових технологій. 3. Підтримка малих та середніх підприємств (МСП): 3.1. Створення сприятливого бізнес-середовища для</p>	<p><i>1. Стратегічне планування:</i> 1.1. Розробка та уточнення стратегічних цілей, які будуть відображати Місію та Візію НБУ. 1.2. Визначення ключових стратегічних ініціатив та кроків для досягнення поставлених завдань. 2. <i>Внутрішні процеси та оптимізація:</i> 2.1. Аналіз та оптимізація внутрішніх бізнес-процесів для підвищення ефективності та швидкості прийняття рішень. 2.2. Впровадження сучасних технологій та цифрових рішень для автоматизації рутинних завдань. 3. <i>Лідерство та культура:</i> 3.1. Розвиток лідерських якостей серед керівництва НБУ та підтримка культури інновацій та відкритості. 3.2. Створення механізмів для стимулювання та винагородження ініціатив та досягнень працівників. 4. <i>Талант-менеджмент та розвиток персоналу:</i> 4.1. Система навчання та розвитку персоналу для підвищення кваліфікації</p>

Закінчення табл. 2.3

1	2	3
<p>забезпечення доступу до психологічної підтримки для тих, хто стикався зі стресом та психологічними труднощами.</p> <p>4. Технологічні та інноваційні рішення:</p> <p>4.1. Цифрова трансформація: її прискорення в різних галузях, що сприяє ефективнішому функціонуванню та відновленню економіки.</p> <p>4.2. Дистанційна робота та онлайн-освіта: її підтримка для забезпечення безпеки та продовження навчання та роботи.</p> <p>5. Глобальне співробітництво:</p> <p>5.1. Обмін інформацією та досвідом між країнами у сфері медичних ініціатив, наукових досліджень та технологічних інновацій.</p> <p>5.2. Розподіл вакцин та медичних ресурсів: спільні зусилля для забезпечення рівного доступу до вакцин та медичних ресурсів у всьому світі.</p>	<p>розвитку МСП, що спеціалізуються в інноваційних та високотехнологічних галузях.</p> <p>3.2. Надання фінансової підтримки, грантів та податкових легшень для стартапів та інноваційних компаній.</p> <p>4. Інфраструктурні розваги:</p> <p>4.1. Розвиток високошвидкісної та надійної мережі зв'язку, щоб забезпечити доступ до сучасних технологій в будь-якому регіоні країни.</p> <p>4.2. Розбудова технічно оснащених промислових парків та інноваційних центрів.</p> <p>5. Екологічна стійкість:</p> <p>5.1. Спрямування на розвиток технологій, які сприяють енергоефективності та зменшенню викидів CO₂.</p> <p>5.2. Підтримка галузей відновлювальної енергетики та екологічних технологій.</p>	<p>та розвитку необхідних навичок.</p> <p>4.2. Розвиток стратегії талант-менеджменту для залучення, утримання та розвитку високопрофесійних кадрів.</p> <p>5. Взаємодія та комунікація:</p> <p>5.1. Покращення внутрішнього обміну інформацією та комунікаційних процесів.</p> <p>5.2. Збільшення взаємодії та комунікації між відділами та рівнями управління.</p> <p>6. Впровадження системи моніторингу та оцінки результативності для вимірювання досягнень та визначення можливих напрямків вдосконалення.</p> <p>7. Розвиток партнерства та співпраці з іншими фінансовими установами, урядовими органами, галузевими представниками та громадськістю.</p>

Джерело: власна розробка

Для успішної реалізації Стратегії ГКП НБУ до 2025 року у частині макроекономічної, монетарної та фінансової політики та досягнення вказаних цілей, можна врахувати кілька ключових заходів та стратегій:

- підтримка учасників екосистеми та збереження темпів розвитку фінансових сервісів;
- здійснення ефективного моніторингу та регулювання фінансового сектору для підтримки стабільності та впровадження заходів у разі необхідності;
- підтримка та стимулювання цифрової трансформації фінансових

установ для полегшення доступу до фінансових послуг та підтримки інновацій;

- забезпечення прозорості та доступності інформації для споживачів фінансових послуг;

- стимулювання підприємницьких інновацій, продуктивності та економічного зростання;

- впровадження політики, яка сприяє доступності та доступній ціні кредитів для підприємств;

- створення стимулів для інновацій та досліджень в галузях, які сприяють економічному зростанню;

- створення партнерства та ініціатив для співпраці з підприємствами, що сприяє обміну інновацій та підтримці економічного розвитку;

- розбудова інституційної спроможності та незалежності НБУ;

- постійне оновлення та удосконалення законодавства, що регулює фінансовий сектор, для забезпечення ефективного функціонування;

- розвиток програм для підвищення кваліфікації та розвитку персоналу НБУ;

- розширення ролі та повноважень НБУ в макроекономічному регулюванні та прогнозуванні.

Ці заходи допоможуть створити сприятливі умови для реалізації стратегії ГКП НБУ та досягнення її поставлених завдань у макроекономічній, монетарній та фінансовій політиці.

Висновки до розділу 2

1. НБУ активно використовує інструменти монетарної політики для досягнення цілей з інфляції. Інфляційне таргетування встановлює цільовий рівень інфляції, який НБУ прагне утримувати. Плаваючий обмінний курс означає, що він не буде фіксованим, але буде визначатися на ринку відповідно до попиту та пропозиції. Це може забезпечити більшу гнучкість

для адаптації до економічних умов. Облікова ставка є ключовим інструментом монетарної політики для контролю грошового обігу та управління інфляцією. Її зміни відображають стратегію боротьби з інфляцією чи, навпаки, підтримання економічного зростання.

2. НБУ може втручатися на валютному ринку, купуючи або продавати валюту, щоб вплинути на обмінний курс. Це може бути важливим для забезпечення стабільності валюти та підтримки експорту. НБУ може використовувати поступові зміни в монетарній політиці для досягнення цілей з інфляції, уникаючи при цьому надмірних втрат економічного зростання. Запобігання надмірним втратам економічного зростання спрямовано на забезпечення того, щоби монетарна політика не завдавала шкоди економічному зростанню, дозволяючи економіці розвиватися в прийнятних межах. Ці стратегії вказують на зрілість та гнучкість монетарної політики Національного банку України, орієнтованої на досягнення стабільності та збалансованого економічного розвитку в умовах внутрішніх та зовнішніх викликів.

2. За аналізований період (2019-2022), активи НБУ значно зросли - з 1108,8 млрд. грн. до 1638 млрд. грн., що є збільшенням на 529,2 млрд. грн. (47,73%). Найбільший абсолютний приріст в активах спостерігається у цінних паперах нерезидентів, які зросли на 296,5 млрд. грн. або 62,25%. У відносному вимірі, кредити банкам та іншим позичальникам зросли на 95,8 млрд. грн., що становить збільшення на 395,87%. У структурі активів переважають цінні папери нерезидентів, частка яких зросла з 42,96% до 47,18%.

3. Протягом періоду 2019-2022 років зобов'язання НБУ зросли з 998,8 млрд. грн. до 1447,2 млрд. грн., що є збільшенням на 448,4 млрд. грн. (44,89%). Найвищі темпи приросту в абсолютному вимірюванні спостерігаються у банкнотах та монетах в обігу, які зросли на 313,6 млрд. грн., або 71,27%. У відносному вимірі, депозитні сертифікати, що емітовані НБУ, збільшилися на 187,4 млрд. грн., що становить зростання на 274,78%. У

структурі зобов'язань переважають банкноти та монети в обігу, частка яких зросла з 44,05% до 52,07%.

4. Протягом 2019-2022 років вартість власного капіталу зросла з 110 млрд. грн. до 190,8 млрд. грн., або у 1,73 разів. Його динаміка описується поліноміальним трендом із множинним коефіцієнтом кореляції 0,7294.

5. Для удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану і досягнення стратегічних цілей можна розглядати декілька напрямків та кроків: проведення аналізу та оцінка результативності застосування облікової ставки, валютних інтервенцій та інших інструментів монетарної політики; визначення, які зміни можуть бути впроваджені для підвищення ефективності в умовах воєнного стану; з урахуванням економічних зрушень у період воєнного стану, перегляд цільових індикаторів інфляції та їх адаптація до нових реалій; ретельний аналіз ситуації на валютному ринку та визначення стратегій для забезпечення стабільності національної валюти в умовах воєнного стану; зміцнення комунікаційної стратегії для забезпечення чіткості та прозорості щодо прийнятих рішень та прогнозів; проведення стрес-тестів для банківської системи та розробка стратегій у разі економічних труднощів; забезпечення ефективної координації з іншими гілками влади для впровадження інтегрованої стратегії забезпечення стабільності та розвитку економіки; розробка стратегій для створення резервів та гнучких механізмів, які дозволяють адаптувати грошово-кредитну політику до непередбачених обставин в умовах конфлікту. Ці заходи спрямовані на підвищення ефективності та гнучкості ГКП, забезпечення стабільності та підтримки економіки в умовах воєнного стану.

6. Моніторинг виконання Стратегії ГКП НБУ до 2025 року є важливим етапом для забезпечення ефективності та адаптації до змін в економічному середовищі, особливо в умовах воєнного стану. Здійснення зважених та обґрунтованих управлінських рішень базується на аналізі отриманої інформації та вимагає кількох ключових етапів: оцінка досягнення стратегічних цілей та показників, визначених у Стратегії ГКП; аналіз

тенденцій та динаміки ключових показників, таких як інфляція, облікова ставка, стан банківської системи тощо; врахування впливу зовнішніх чинників, зокрема змін в економічному середовищі внаслідок воєнного стану; розробка коригувань та адаптація Стратегії ГКП для врахування нових реалій та викликів; установлення пріоритетів для змін та коригувань, орієнтованих на найбільший вплив на досягнення стратегічних цілей; забезпечення ефективного внутрішнього спілкування та узгодження змін в стратегії з усіма відповідальними підрозділами та стейкхолдерами; визначення системи моніторингу та контролю за впровадженням коригованих стратегічних заходів; здійснення ефективної комунікації з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами для пояснення змін у стратегії та їх необхідності. В результаті цих заходів НБУ може приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на оптимізацію грошово-кредитної політики в умовах воєнного стану та досягнення стратегічних цілей.

ВИСНОВКИ

1. ГКП є важливим інструментом, який використовується НБУ для забезпечення стабільності грошової одиниці та регулювання фінансово-економічної ситуації в країні. Цілі ГКП відображають основні завдання, які визначені законодавством та повноваженнями НБУ, а саме: контроль і управління рівнем інфляції; забезпечення стабільності фінансового сектору; підтримка економічного зростання та сприяння досягненню стійких темпів розвитку. Всі ці цілі взаємодіють для створення сприятливого економічного середовища в країні.

2. SWOT-аналіз НБУ – це стратегічний інструмент для визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на організацію його діяльності. Сильними сторонами НБУ є: високий рівень фаховості та кваліфікації персоналу НБУ; наявність міжнародної довіри та співпраці з іншими центральними банками та фінансовими організаціями; монопольне право на емісію національної валюти та регулювання грошового обігу. Слабкими сторонами НБУ є: обмежені можливості валютного регулювання у зв'язку з економічними обставинами; низька ефективність комунікації з суспільством та недостатня фінансова грамотність населення; залежність від економічної та політичної ситуації в країні. Зовнішніми можливостями НБУ є: можливість сприяти економічному відновленню та реформам у період після воєнного стану; залучення зовнішнього фінансування для підтримки економіки та фінансової стабільності; розвиток нових технологій та інновацій для оптимізації діяльності НБУ. Зовнішніми загрозами НБУ є: економічна нестабільність в країні та зовнішні виклики (воєнний стан), ризик зменшення довіри до національної валюти та фінансової системи, зміни в світових економічних та фінансових трендах.

3. Стратегічні напрями ГКП НБУ до 2025 року: цінова стабільність, дотримання стратегічних індикаторів у формах: інфляційної динаміки в межах цільового діапазону, збереження стабільності банківської системи,

підтримки ліквідності та довіри до фінансової системи; зростання рівня фінансової грамотності, ефективності комунікацій з суспільством, впровадження інновацій у банківську діяльність. Ці стратегічні напрями та індикатори визначають основні цілі та завдання НБУ у контексті грошово-кредитної політики на найближчі роки.

4. У ситуації повномасштабного вторгнення та введення воєнного стану в Україні НБУ приймає Основні засади ГКП, спрямовані на забезпечення стабільності фінансової системи та здійснення ефективного керівництва економікою у виняткових умовах воєнного конфлікту. Вони включають: надання пріоритету збереженню стабільності фінансової системи та ліквідності банків; розробку та реалізацію монетарної стратегії, яка враховує особливості воєнного стану та його вплив на економіку; надання фінансової підтримки банкам та економіці з метою забезпечення стійкості та уникнення кризових ситуацій; запровадження обмежень та контролю на валютному ринку для підтримки стабільності національної валюти; готовність вживати екстрені заходи, щоб уникнути системних ризиків та забезпечити стабільність; забезпечення ефективної комунікації з громадськістю та бізнес-спільнотою щодо ситуації на фінансових ринках та управління економікою в умовах воєнного стану. Ці засади мають за мету не лише забезпечити стабільність фінансової системи в умовах воєнного конфлікту, але й зберегти економіку країни та забезпечити найнеобхіднішу фінансову підтримку для подолання викликів, пов'язаних з воєнним станом.

5. НБУ активно використовує інструменти монетарної політики для досягнення цілей з інфляції. Інфляційне таргетування встановлює цільовий рівень інфляції, який НБУ прагне утримувати. Плаваючий обмінний курс означає, що він не буде фіксованим, але буде визначатися на ринку відповідно до попиту та пропозиції. Це може забезпечити більшу гнучкість для адаптації до економічних умов. Облікова ставка є ключовим інструментом монетарної політики для контролю грошового обігу та управління інфляцією. Її зміни відображають стратегію боротьби з інфляцією

чи, навпаки, підтримання економічного зростання.

2. НБУ може втручатися на валютному ринку, купуючи або продавати валюту, щоб вплинути на обмінний курс. Це може бути важливим для забезпечення стабільності валюти та підтримки експорту. НБУ може використовувати поступові зміни в монетарній політиці для досягнення цілей з інфляції, уникаючи при цьому надмірних втрат економічного зростання. Запобігання надмірним втратам економічного зростання спрямовано на забезпечення того, щоби монетарна політика не завдавала шкоди економічному зростанню, дозволяючи економіці розвиватися в прийнятних межах. Ці стратегії вказують на зрілість та гнучкість монетарної політики Національного банку України, орієнтованої на досягнення стабільності та збалансованого економічного розвитку в умовах внутрішніх та зовнішніх викликів.

2. За аналізований період (2019-2022), активи НБУ значно зросли - з 1108,8 млрд. грн. до 1638 млрд. грн., що є збільшенням на 529,2 млрд. грн. (47,73%). Найбільший абсолютний приріст в активах спостерігається у цінних паперах нерезидентів, які зросли на 296,5 млрд. грн. або 62,25%. У відносному вимірі, кредити банкам та іншим позичальникам зросли на 95,8 млрд. грн., що становить збільшення на 395,87%. У структурі активів переважають цінні папери нерезидентів, частка яких зросла з 42,96% до 47,18%.

3. Протягом періоду 2019-2022 років зобов'язання НБУ зросли з 998,8 млрд. грн. до 1447,2 млрд. грн., що є збільшенням на 448,4 млрд. грн. (44,89%). Найвищі темпи приросту в абсолютному вимірюванні спостерігаються у банкнотах та монетах в обігу, які зросли на 313,6 млрд. грн., або 71,27%. У відносному вимірі, депозитні сертифікати, що емітовані НБУ, збільшилися на 187,4 млрд. грн., що становить зростання на 274,78%. У структурі зобов'язань переважають банкноти та монети в обігу, частка яких зросла з 44,05% до 52,07%.

4. Протягом 2019-2022 років вартість власного капіталу зросла з 110

млрд. грн. до 190,8 млрд. грн., або у 1,73 разів. Його динаміка описується поліноміальним трендом із множинним коефіцієнтом кореляції 0,7294.

5. Для удосконалення грошово-кредитної політики НБУ в умовах воєнного стану і досягнення стратегічних цілей можна розглядати декілька напрямків та кроків: проведення аналізу та оцінка результативності застосування облікової ставки, валютних інтервенцій та інших інструментів монетарної політики; визначення, які зміни можуть бути впроваджені для підвищення ефективності в умовах воєнного стану; з урахуванням економічних зрушень у період воєнного стану, перегляд цільових індикаторів інфляції та їх адаптація до нових реалій; ретельний аналіз ситуації на валютному ринку та визначення стратегій для забезпечення стабільності національної валюти в умовах воєнного стану; зміцнення комунікаційної стратегії для забезпечення чіткості та прозорості щодо прийнятих рішень та прогнозів; проведення стрес-тестів для банківської системи та розробка стратегій у разі економічних труднощів; забезпечення ефективної координації з іншими гілками влади для впровадження інтегрованої стратегії забезпечення стабільності та розвитку економіки; розробка стратегій для створення резервів та гнучких механізмів, які дозволяють адаптувати грошово-кредитну політику до непередбачених обставин в умовах конфлікту. Ці заходи спрямовані на підвищення ефективності та гнучкості ГКП, забезпечення стабільності та підтримки економіки в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилко Т.О., Науменко В.С. Банківське кредитування в Україні: стан і перспективи розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 31. С.152-156.
2. Гаврилко Т.О., Скрипник К.О. Якість банківських продуктів: чинники впливу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 36. С.51-57.
3. Джулій Л. В., Білорусець Л. М., Ємчук Л. В., Бочуля Н. В. Особливості організації управлінського обліку в банках України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 4(1). С. 86-89.
4. Зверук Л. А., Дідковська Ю. С. Концептуальні основи організації системи ризик-менеджменту в банках. *Бізнес Інформ*. 2021. № 9. С. 238-245.
5. Зоря О. П., Драгниш М. С. Удосконалення організації обліку безготівкових операцій банківської установи. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_11_60
6. Іванов Ю. А. Правові аспекти функціонування критичної інфраструктури у кредитно-банківській сфері в надзвичайному режимі та в умовах особливого періоду. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 111-115.
7. Коблянська О. І., Захарчук А. І., Коблянська Г. Ю. Методика і організація обліку доходів і витрат комерційних банків. *Modern economics*. 2020. № 13. С. 130-134.
8. Консолідована фінансова звітність та Консолідований фінансовий звіт Національного банку України за 2022 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/NBU_2022_consolidated_fsu.pdf?v=4
9. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

10. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 486 с.
11. Косова Т.Д., Циганов О.Р. Банківські операції: навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 327 с.
12. Кузнєцова А. Я., Дрозд І. В. Підвищення ефективності організаційно-функціональної трансформації банківського сектора. *Бізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 375-382.
13. Лизанець А. Г., Юрик М. М. Роль і місце аутсорсингу в організації діяльності банків. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2020. Т. 30(69), № 5(2). С. 63-68.
14. Марушев А. Д. Організаційно-тактичні питання вилучення документів у процесі розслідування кримінального банкрутства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2020. Вип. 59(2). С. 129-134.
15. Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Організаційно-економічний механізм управління фінансовою стійкістю комерційного банку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 1. С. 217-221.
16. Окландер М. А., Ветрогон О. В. Залежність клієнтоорієнтовності банківських установ від організації маркетингових інформаційних систем. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 41. С. 110-115.
17. Основні засади грошово-кредитної політики на 2022 рік та на середньострокову перспективу. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG_2022-mt.pdf?v=4
18. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-ml_2022.pdf?v=4
19. Питання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку системного проекту “Додаткове фінансування позики на політику розвитку в умовах надзвичайної економічної ситуації”: Розпорядження

Кабінету Міністрів України від 02.03.2022 № 194-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-2022-%D1%80#Text>

20. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>

21. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

22. Про валюту і валютні операції: Закон України от 21.06.2019р. № 2473-VIII.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/247319?find=1&lang=ru&text=%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#Text>

23. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України від 19.06.2021. № 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#n2>

25. Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі: Постанова Національного банку України від 22.07.2014 № 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0435500-14#n739>

26. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Національного банку України від 11.06.2019 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>

27. Про затвердження Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп: Постанова Національного банку України від 18.07.2020 № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-19#Text>

28. Про затвердження Порядку банківського обслуговування мобільними підрозділами банку військових частин, суб'єктів господарювання, населення в разі запровадження надзвичайного режиму роботи: Постанова Національного банку України від 17.09.2014 № 578/ДСК Літер «В». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0578500-14#n5>

29. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

30. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

31. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

32. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

33. Про Стратегію монетарної політики Національного банку України: Рішення Національного банку України; Стратегія від 13.07.2019 № 37-рд. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr037500-18#Text>

34. Пухальська Н. О. Організація безпеки банківського кредитування в Україні. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2020. № 1. С. 200-214.

35. Раїмов Р. І. Адміністративно-правове регулювання надзвичайного режиму роботи банківської системи. Принципи. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 5(3). С. 115-118.

36. Раїмов Р. І. Дотримання принципів адміністративно-правового регулювання під час функціонування банківської системи в надзвичайному режимі роботи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2016. Вип. 5(2). С. 73-75.

37. Свєрдлик З. М., Пізнюк Л. В. Організація діяльності банківських установ: документно-інформаційний аспект. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 82-88.

38. Сняданко І. І., Калин Р. Ю. Дослідження ролі толерантності до невизначеності у керівників банківських організацій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки.* 2020. Вип. 1. С. 279-284.

39. Телестакова А. А., Мірзоян С. А. Особливості організації та правового регулювання контрольної діяльності правоохоронних органів за законністю функціонування банків в Україні. *Журнал східноєвропейського права.* 2020. № 70. С. 184-193.

40. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч. посіб. / за ред. Косової Т.Д., Папаіки О.О. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.

41. Чепіжко О. В. Ліквідація неплатоспроможного банку за участю інвестора: організація, процедури, переваги. *Бізнес Інформ.* 2022. № 10. С. 311-317.

42. Швець Н. Р., Омельчук Я. А. Основні підходи до організації системи внутрішнього контролю у банках України. *Вісник Університету банківської справи.* 2020. № 2-3. С. 61–66.

43. Шинкар М. Л. Організаційні та правові заходи оптимізації механізмів запобігання банкрутству та примусовій ліквідації вітчизняних банківських установ. *Журнал східноєвропейського права.* 2020. № 62. С. 106-114.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність НБУ

Національний банк України

Консолідований звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2021 року

Примітки	2021	2020
(у мільйонах гривень)		
Активи		
Кощи та депозити в іноземній валюті та банківські металеві	6	181 279
Цінні папери нерезидента	7	644 288
Аутори в СПЗ	8.1	810
Монетарне золото		38 800
Цінні папери України	9	323 943
Кредити банкам та іншим позачанцевим	10	99 861
Внутрішній державний борг		1 541
Внески в резервні фонди МВФ	8.2	76 807
Основні засоби та нематеріальні активи	30	4 343
Інші активи	11, 31	6 525
Усього активів	1 376 897	1 331 574
Зобов'язання		
Банкноти та монети в обігу		589 694
Кощи банків	12	97 136
Кощи державних та інших установ	13	88 133
Зобов'язання з переказування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	18 786
Депозитні сертифікати, що випущені Національним банком України	14	212 926
Кредитні отримані		2 728
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	8.3	196 570
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	8.3	76 798
Інші зобов'язання	15, 32	2 080
Усього зобов'язань	1 209 976	1 146 624
Власний капітал		
Спеціальний капітал	28	100
Залежні резерви та нерозподілений прибуток	28	80 530
Резерви переціночки активів і зобов'язань	28	86 247
Усього власного капіталу	166 877	184 925
Неконтрольована частина		44
Усього капіталу	166 921	184 970
Усього пасивів	1 376 897	1 331 574

Схвалено до випуску та підписано від імені Правління Національного банку України 15 липня 2022 року.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 5–61, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Національний банк України

Консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід за 2021 рік

Примітки	2021	2020
(у мільйонах гривень)		
Процесні доходи	17	44 826
Процесні витрати	17	(15 190)
Чистий процесний дохід до врахування (збитку)/прибутку від банківської/фінансової діяльності		29 636
Обмінний курсовий дохід банківської/фінансової діяльності	20	(208)
Чистий процесний дохід після врахування (збитку)/прибутку від банківської/фінансової діяльності		29 428
Камісійні доходи	534	441
Камісійні витрати	(381)	(217)
Чистий камісійний дохід	153	224
Результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарною золотом	18	(21 319)
Результат від операцій з фінансовими інструментами за оптимізацією валютно-кредитних ризиків або збиток	19	(2 487)
Інші доходи	33	1 281
Усього чисті доходи		7 137
Витрати на управління персоналом	34	(2 943)
Витрати, пов'язані з використанням банків, монет, суверенної та інової валюти		(1 869)
Адміністративно-господарські та інші витрати	35	(1 244)
Витрати на забезпечення від вад при зобов'язанні та керуванні іншими зобов'язаннями		(92)
Прибуток/(збиток) від банківської/фінансової діяльності за іншими активами	20	3
Прибуток до оподаткування		1 343
Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії		(1)
Прибуток за рік		1 343
Інші сукупні доходи, які не підлягають переказу/фінансуванню на операції прибутку або збитку з наступною метою персоніфікованого банківського металевого		(521)
Інші сукупні доходи за рік		(521)
Усього сукупні доходи за рік		822
Прибуток за рік, який належить:		
Національному банку України	1 343	124 949
неконтрольованій частці		-
Суперні доходи, які належать:		
Національному банку України	822	126 037
неконтрольованій частці		-
	822	126 037

Схвалено до випуску та підписано від імені Правління Національного банку України 15 липня 2022 року.

Голова

 Кирило ШЕВЧЕНКО
Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

 Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 5–81, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Консолідована фінансова звітність
за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

2

Продовження Додатку А

Національний банк України

Консолідований звіт про зміни у власному капіталі за 2021 рік

Примітки	Суперні доходи	Залишки на початок року	Резерв переказівних витратів і зобов'язань	Усього власного капіталу	Неконтрольована частка	Усього капіталу
(у мільйонах гривень)						
Залишок на 01 січня 2020 року		100	51 439	31 790	83 329	44
Усього сукупних доходів за 2020 рік		-	124 949	1 088	126 037	-
Результат від переказівних витратів	30	-	(5)	-	(5)	(5)
Результат банківської діяльності за банківською діяльністю	29	-	354	(354)	-	-
Результат банківської діяльності за банківською діяльністю	29	-	2 789	(2 789)	-	-
Спрямування нерезультативних операцій від банківської діяльності та деривативами до резерву банківської діяльності	19, 20	-	(7 535)	7 535	-	-
Спрямування нерезультативних доходів від банківської діяльності і зобов'язань в іноземній валюті та монетарною золотом до резерву банківської діяльності	18, 20	-	(79 832)	79 832	-	-
Частини прибутку до розподілу за 2020 рік, що підлягає переказуванню до Державного бюджету України	29	-	(24 434)	-	(24 434)	-
Залишок на 31 грудня 2020 року		100	67 734	117 092	184 926	44
Усього сукупних доходів за 2021 рік		-	1 343	(521)	822	-
Результат від переказівних витратів	30	-	(85)	-	(85)	(85)
Результат банківської діяльності за банківською діяльністю	29	-	196	(196)	-	-
Результат банківської діяльності за банківською діяльністю	29	-	7 955	(7 955)	-	-
Компенсація резерву банківської діяльності від банківської діяльності	19, 20	-	721	(721)	-	-
Компенсація резерву банківської діяльності від банківської діяльності і зобов'язань в іноземній валюті та монетарною золотом	18, 20	-	21 462	(21 462)	-	-
Частини прибутку до розподілу за 2021 рік, що підлягає переказуванню до Державного бюджету України	29	-	(18 786)	-	(18 786)	-
Залишок на 31 грудня 2021 року		100	80 530	86 247	166 877	44

Схвалено до випуску та підписано від імені Правління Національного банку України 15 липня 2022 року.

Голова

 Кирило ШЕВЧЕНКО
Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

 Богдан ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 5–81, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Національний банк України

Консолідований звіт про рух грошових коштів
за 2021 рік

Примітки	2021	2020
(у мільйонах гривень)		
Операційна діяльність		
Продукти отримані	42 638	29 141
Касові отримані	633	441
Інші доходи	1 266	862
Продукти сплачені	(16 126)	(16 162)
Касові сплачені	(97)	(217)
Інші витрати	(8 256)	(3 853)
Сплачені податки, збори і платежі	(891)	(901)
Перекласифікації коштів до Державного бюджету України	29	(42 722)
Збільшення кредитів банкам та іншим позичальникам	(32 819)	(52 489)
Поповнення внутрішнього державного боргу	132	132
Збільшення(зменшення) коштів банків на вимогу	1 233	(29 587)
Зменшення(збільшення) коштів державних та інших установ	(13 711)	26 344
Збільшення(зменшення) інших активів	(253)	1 969
Збільшення(зменшення) інших зобов'язань	1 063	(77)
Інший рух коштів	(127)	83
Чиста зміна грошових коштів від операційної діяльності	(38 692)	(86 696)
Інвестиційна діяльність		
Збільшення розміщених строкових депозитів	(893)	(2 703)
Чисте збільшення цінової галереї нерухомості	(1 158)	(29 972)
Гриблені валютного золота	(13)	(57)
Чиста зміна цінової галереї України	12 891	12 500
Інвестиції в асоційовані компанії	2	-
Гриблені основні засоби та нематеріальні активи	(916)	(249)
Продаж основних засобів та нематеріальних активів	6	10
Чиста зміна грошових коштів від інвестиційної діяльності	10 266	(20 471)
Фінансова діяльність		
Випуск банкоматів та монет в обіг	16	69 125
Поповнення зобов'язань перед МВФ	16	(28 227)
Депозити сертифікати, що випущені Національним банком України	16	49 366
Чиста зміна грошових коштів від фінансової діяльності	44	127 618
Зміна зміни валютних курсів	(8 153)	18 330
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів	59 677	28 791
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок звітного року	118 410	89 619
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець звітного року	16	118 410

Складено до вилучення та підписано від імені Правління Національного банку України 15 липня 2022 року.

Голова

Ірина ШЕВЧЕНКО

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Володимир ЛУКАСЕВИЧ

Примітки, подані на сторінках 8–91, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Додаток Б

Основні показники грошово-кредитної політики НБУ

Показники окремих секторів економіки України*																			Додаток 1			
Показники	2020					2021					2022					2023						
	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік		
	I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV			
РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР, зміна в ринковому вимірі (%)																						
якщо не зазначено інакше																						
Номинальний ВВП, млрд. грн.	854	875	1162	1301	4192	1009	1128	1346	1492	4975	1152	1280	1464	1589	5485	1238	1391	1607	1763	6000		
Реальний ВВП	-1,2	-11,2	-3,5	-0,5	-4,0	-2,2	7,5	3,6	5,8	3,8	6,7	6,7	2,8	1,0	4,0	2,1	3,3	4,4	5,6	4,0		
Дефіцит ВВП	5,3	5,6	8,4	17,5	9,8	20,7	20,0	12,0	8,4	14,3	7,0	6,4	5,6	5,4	6,0	5,2	5,2	5,2	5,1	5,2		
ІСЦ (середнє за період)	-	-	-	-	2,7	-	-	-	-	9,4	-	-	-	-	6,6	-	-	-	-	4,9		
ІСЦ (на кінець періоду)	2,3	2,4	2,3	5,0	5,0	8,5	9,5	11,2	9,6	9,6	7,9	6,9	5,3	5,0	5,0	5,1	4,9	4,7	5,0	5,0		
Базова інфляція (на кінець періоду)	3,1	3,0	3,1	4,5	4,5	5,9	7,3	7,8	7,3	7,3	6,2	4,8	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0	3,9	4,0	4,0		
Небазова інфляція (на кінець періоду)	1,5	1,8	1,1	5,9	5,9	12,4	12,6	16,3	12,9	12,9	10,1	9,6	7,0	6,5	6,5	6,3	5,8	5,7	6,1	6,1		
у тому числі сирі продукти	-1,0	5,0	-1,1	4,1	4,1	11,8	5,1	13,5	10,6	10,6	7,3	8,5	4,2	3,5	3,5	3,7	3,7	3,3	3,6	3,6		
у тому числі адміністративно регульовані ціни	5,5	3,2	6,0	9,9	9,9	13,0	18,0	17,3	14,2	14,2	13,4	11,3	9,8	9,2	9,2	8,8	7,9	7,8	8,3	8,3		
ЦІВ (на кінець періоду)	-4,2	-4,6	-1,7	14,5	14,5	26,3	39,1	35,3	27,5	27,5	12,5	6,5	5,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0		
ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР																						
Зведений бюджет, сальдо, млрд. грн.																			-224	-200	-165	-181
% ВВП																			-5,2	-4,0	-3,0	-3,0
Доходи, млрд. грн.																			1377	1506	1643	1757
Відатки (без кредитування), млрд. грн.																			1595	1702	1805	1935
Кредитування, млрд. грн.																			5,3	4,0	3,0	3,0
Баланс СЗДУ (метод. МВФ), млрд. грн.																			-242	-199	-166	-183
% ВВП																			-5,8	-4,0	-3,0	-3,0
ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС (аналітична форма)																						
Поточний рахунок, млрд. дол. США	2,1	2,0	0,5	0,7	5,2	-1,0	1,2	-0,8	0,0	-0,7	-0,3	-1,3	-2,3	-1,7	-5,6	-1,5	-2,7	-2,8	-2,1	-9,1		
Фінансовий рахунок, млрд. дол. США	2,2	0,6	2,2	-1,8	3,2	-0,1	0,0	0,1	-1,2	-1,1	-1,0	-2,1	-2,3	-1,7	-7,2	-3,8	-2,3	-3,4	-2,3	-11,8		
Зведений баланс, млрд. дол. США	-0,1	1,3	-1,7	2,5	2,0	-1,0	1,2	-0,9	1,1	0,4	0,8	0,9	-0,1	0,0	1,5	-2,4	-0,4	0,6	0,2	-2,8		
Валові резерви, млрд. дол. США	24,9	28,5	26,5	29,1	29,1	27,0	28,4	29,6	31,3	31,3	32,1	32,7	31,8	31,6	31,6	33,1	32,4	32,0	31,7	31,7		
Місяця імпорту майбутнього періоду	4,7	4,9	4,2	4,4	4,4	3,9	4,0	4,1	4,4	4,4	4,5	4,5	4,4	4,3	4,2	4,4	4,2	5,2	4,2	4,2		
Експорт товарів, річна зміна (%)	-0,1	-12,1	-5,5	8,8	-2,1	11,0	51,8	36,4	27,5	30,9	15,3	-12,8	-8,7	-9,9	-5,0	-8,1	-7,0	-3,7	-2,3	-5,2		
Імпорт товарів, річна зміна (%)	-3,7	-27,7	-18,5	-5,3	-13,8	10,3	46,6	30,0	20,3	25,5	12,7	8,7	4,6	1,3	6,4	1,2	1,0	1,5	1,5	1,3		
МОНЕТАРНІ РАХУНКИ (зміна з початку року, %)																						
Грошова база (резервні кошти), %	0,9	11,6	18,9	24,8	24,8	2,1	8,2	11,8	17,9	17,9	1,6	3,1	4,4	7,9	7,9	1,2	2,2	3,0	6,7	6,7		
Грошовий аргат МЗ, %	5,5	12,0	19,7	28,6	28,6	0,1	3,4	7,2	13,8	13,8	1,0	3,4	5,3	10,9	10,9	3,2	4,1	6,0	11,5	11,5		
Швидкість обертання (на кінець року)																			2,3	2,4	2,4	

* починаючи з III кв. 2021 року (для ВВП - з II кв. 2021 року) - прогнозовані показники згідно з інфляційним звітом НБУ (липень 2021)

Показники інфляції*																			Додаток 2							
Показники	2019					2020					2021					2022					2023					
	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	
	I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		
зміна за квартал																										
Індекс споживчих цін	2,4	1,2	-0,1	0,6	0,7	1,3	-0,3	3,2	4,1	2,2	1,3	1,7	2,5	1,2	-0,2	1,5	2,5	1,0	-0,3	1,7						
Базова інфляція	1,7	0,6	1,0	0,4	1,0	0,5	1,1	1,8	2,4	1,8	1,6	1,3	1,4	0,5	0,9	1,1	1,4	0,4	0,9	1,2						
Сирі продовольчі товари	5,6	1,3	-3,3	0,5	7,5	-9,0	5,8	8,0	1,0	-1,7	3,0	4,9	2,1	-5,6	2,3	5,1	2,1	-6,0	2,6	2,4						
Адміністративні ціни	4,1	2,1	0,8	1,3	1,2	-0,1	3,5	5,0	4,0	4,3	2,9	2,2	3,4	2,4	1,5	1,7	3,0	1,5	1,4	2,1						
Паливо	-8,0	6,7	-4,9	-1,7	-7,5	-15,1	7,0	6,6	16,0	2,0	2,2	-0,9	1,1	1,5	0,8	0,5	1,2	1,2	1,2	1,2						
Індекс цін виробників	1,0	-2,1	1,3	-7,6	4,4	-2,3	4,5	7,8	15,3	7,4	1,5	1,5	1,7	1,6	0,8	0,8	1,7	1,6	0,8	0,8						
зміна за останні 12 місяців																										
Індекс споживчих цін	8,6	9,0	7,5	4,1	4,1	2,3	2,4	2,3	5,0	5,0	8,5	9,5	11,2	9,6	9,6	7,9	6,9	5,3	5,0	5,0	5,1	4,9	4,7	5,0	5,0	
Базова інфляція	7,6	7,4	6,5	3,9	3,9	3,1	3,0	3,1	4,5	4,5	5,9	7,3	7,8	7,3	7,3	6,2	4,8	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	3,9	4,0	4,0
Сирі продовольчі товари	3,6	7,8	8,6	3,9	3,9	-1,0	5,0	-1,1	4,1	4,1	11,8	5,1	13,5	10,6	10,6	10,6	7,3	8,5	4,2	3,5	3,5	3,7	3,7	3,3	3,6	3,6
Адміністративні ціни	18,7	17,0	14,1	8,6	8,6	5,5	3,2	6,0	9,9	9,9	13,0	18,0	17,3	14,2	14,2	13,4	11,3	9,8	9,2	9,2	8,8	7,9	7,8	8,3	8,3	
Паливо	-3,5	2,6	-8,2	-8,2	-8,2	-7,7	-26,5	-17,4	-10,5	-10,5	12,2	34,7	28,9	19,8	19,8	4,4	3,9	2,5	4,0	4,0	4,1	3,7	4,1	4,8	4,8	
Індекс цін виробників	8,9	4,5	1,7	-7,4	-7,4	-4,2	-4,6	-1,7	14,5	14,5	26,3	39,1	35,3	27,5	27,5	12,5	6,5	5,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	

* починаючи з III кв. 2021 року - прогнозовані показники згідно з інфляційним звітом НБУ (липень 2021)

Реальний ВВП за категоріями кінцевого використання*																			Додаток 3						
Показники	2019					2020					2021					2022					2023				
	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік
	I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV	
зміна порівняно з попереднім кварталом, % (сезонно скориговані дані)																									
ВВП	1,2	1,0	-0,1	-0,1	-0,6	-8,7	7,9	0,0	-1,2	0,8	4,0	2,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,4	1,4	1,4	1,4				
Споживання	0,6	2,2	1,2	0,4	0,8	-9,8	11,8	1,5	1,4	-0,3	1,3	3,5	1,8	1,1	0,3	-0,3	1,8	1,1	0,3	-0,3	0,9	1,8	2,4	2,4	
Приватне**	3,1	2,5	1,8	1,0	1,5	-12,5	14,5	2,0	1,5	-0,8	1,8	4,5	2,0	1,0	-0,1	-0,7	2,0	1,0	-0,1	-0,7	1,0	2,1	2,9	2,9	
Державне	-10,0	0,8	-1,6	-0,8	-3,2	5,5	-1,0	-1,3	0,4	2,8	-1,8	-2,9	0,3	1,6	2,4	2,3	0,4	-0,3	-0,6	-0,8	0,4	-0,3	-0,6	-0,8	
Інвестиції	3,8	2,2	3,3	1,9	-25,7	-0,6	-1,4	-2,4	-4,9	14,6	2,3	1,8	1,0	0,8	2,5	3,7	2,4	1,5	0,8	0,3	2,4	1,5	0,8	0,3	
Експорт	3,8	1,7	0,6	-2,6	1,2	-5,5	-1,4	-3,4	-4,7	10,7	-0,3	20,9	-5,0	0,1	-15,4	-2,2	5,0	11,2	-5,7	10,4	5,0	11,2	-5,7	10,4	
Імпорт	-0,3	8,9	-4,6	-3,1	-4,2	-10,1	8,7	2,5	2,6	2,5	4,1	10,0	-0,8	-6,0	6,7	-1,0	2,5	5,6	-5,2	5,0					
зміна порівняно з відповідним кварталом, %																									
ВВП	3,1	4,8	3,8	1,3	-1,2	-11,2	-3,5	-0,5	-2,2	7,5	3,6	5,8	6,7	6,7	2,8	1,0	2,1	3,3	4,4	5,6					
Споживання	4,3	6,3	5,9	4,6	4,0	-8,5	0,3	5,0	3,9	14,5	3,9	5,8	6,1	7,7	6,9	2,9	2,0	2,7	5,0	7,9					
Приватне**	10,1	11,8	8,7	9,4	7,5	-8,6	1,1	5,1	4,1	17,5	4,5	7,2	7,4	9,8	7,8	2,2	1,2	2,4	5,4	8,9					
Державне	-17,4	-13,9	-7,5	-14,7	-10,3	-3,2	-4,2	4,1	3,2	0,9	0,1	-1,5	-1,4	-2,8	1,4	6,8	6,9	5,0	1,9	-1,3					
Інвестиції	13,5	4,1	10,5	16,7	-21,0	-23,0	-25,1	-26,5	-7,8	5,9	9,9	14,7	20,0	6,0	6,3	8,4	9,9	10,7	8,8	5,2					
Експорт	7,2	4,4	13,4	3,7	0,9	-9,1	-5,0	-9,2	-17,4	0,5	1,6	27,2	31,6	14,6	-2,7	-21,4	-13,1	-3,4	7,7	21,6					
Імпорт	6,2	9,4	6,8	1,9	-3,4	-23,6	-9,8	-4,0	3,7	17,0	12,2	20,4	15,4	6,8	8,4	-1,5	1,7	14,3	1,6	8,8					
зміна порівняно з відповідним періодом з початку року, %																									
ВВП	3,1	4,0	4,2	3,2	3,3	-1,2	-6,5	-7,0	4,0	4,0	-2,2	2,7	3,1	3,8											

Продовження Додатку Б

		Додаток 4																								
		Платіжний баланс (КПБ6)*																								
		2019					2020					2021					2022					2023				
Показники		квартал					квартал					квартал					квартал					квартал				
		I	II	III	IV	рік	I	II	III	IV	рік	I	II	III	IV	рік	I	II	III	IV	рік	I	II	III	IV	рік
A. Рахунок поточних операцій		573	-1 274	-3 731	1 454	-4 124	2 054	1 977	521	655	5 207	-1 045	1 187	-835	-35	-729	-273	-1 278	-2 341	-1 734	-5 625	-1 479	-2 739	-2 769	-2 094	-9 082
Баланс товарів		-2 245	-3 232	-4 455	4 329	14 261	-1 761	-585	-2 113	-2 414	-6 873	-1 862	-337	-2 033	-1 964	-6 197	-1 772	-3 389	-4 128	-3 853	-13 341	-3 144	-4 673	-4 899	-4 474	-17 190
експорт товарів		11 268	11 199	11 637	11 987	46 091	11 258	9 845	10 968	13 042	45 143	12 494	14 948	15 006	16 632	59 081	14 407	13 032	13 695	14 993	56 127	13 236	12 117	13 188	14 648	53 189
Імпорт товарів		13 513	14 431	16 092	16 316	60 352	13 019	10 430	13 111	15 456	52 016	14 356	15 286	17 039	18 597	65 278	16 179	16 621	17 822	18 846	69 468	16 380	16 790	18 087	19 122	70 378
Баланс послуг		380	309	287	774	1 750	613	1 381	1 000	1 441	4 435	1 057	1 031	-153	438	2 373	742	518	75	200	1 536	881	348	294	235	1 758
надходження		3 838	4 331	4 685	4 611	17 465	4 010	3 370	3 857	4 272	15 509	3 803	4 076	4 286	4 564	16 709	4 302	4 515	4 815	4 696	18 321	4 615	4 826	5 217	5 009	19 667
вислоти		3 458	4 022	4 398	3 837	15 715	3 397	1 989	2 857	2 831	11 074	2 746	3 045	4 419	4 126	14 336	3 560	3 996	4 740	4 488	16 786	3 734	4 478	4 923	4 774	17 910
Баланс первинних доходів		441	801	-447	1 129	1 924	2 279	233	604	433	3 549	-1 220	-508	201	292	-1 235	-275	729	494	653	1 601	-304	465	550	809	1 520
Баланс вторинних доходів		851	848	884	3 880	6 463	923	948	1 030	1 195	4 096	980	1 000	1 150	1 200	4 330	1 032	1 063	1 218	1 266	4 579	1 088	1 121	1 285	1 336	4 830
B. Рахунок операцій з капіталом		-11	7	39	3	38	5	3	4	-15	-3	6	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Фінансовий рахунок		-913	-1 682	-3 146	-2 325	-10 066	2 388	639	2 217	-1 840	3 214	-78	33	76	-1 164	-1 133	-1 048	-2 135	-2 250	-1 735	-7 168	-3 843	-2 291	-3 378	-2 329	-11 842
Прямі інвестиції (сальдо)		-442	-1 375	-1 975	-920	-5 212	1 560	-1 252	97	-288	117	-1 460	-600	-1 040	-1 200	-4 300	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250	-5 000	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-6 000
Портьфельні інвестиції (сальдо)		-188	-1 151	-2 394	-1 401	-5 134	-1 765	1 906	888	-210	829	-347	-1 251	1 174	-1 300	-1 724	-100	-200	-787	-500	-1 587	-2 700	-500	-1 545	-500	-5 245
Інші інвестиції (сальдо)		609	508	-153	510	1 474	2 706	68	1 160	-1 265	2 669	1 937	1 884	-58	1 336	5 099	302	-685	-213	15	-581	357	-291	-333	-329	-597
Інші інвестиції: активи		1 121	1 557	940	2 297	5 915	2 234	1 278	1 653	1 110	6 275	1 744	2 500	488	1 669	6 401	1 650	550	350	450	3 000	550	150	200	200	1 100
Центральний банк та сектор державного управління		157	1 377	666	1 568	3 768	1 308	-312	835	-1 012	819	564	1 100	88	662	2 414	650	350	150	150	1 300	150	150	150	150	600
Інші сектори		964	184	273	733	2 154	921	1 599	826	2 125	5 471	1 175	1 400	400	1 007	3 982	1 000	200	200	300	1 700	400	0	50	50	500
у т.ч. готівкова валюта поза банками		281	647	834	840	2 602	836	1 422	933	1 537	4 728	949	600	400	1 007	2 956	1 000	200	200	300	1 700	400	0	50	50	500
Інші інвестиції: пасиви		512	1 049	1 093	1 787	4 441	-472	1 210	493	3 375	3 606	-193	616	546	333	1 302	1 348	1 235	563	435	3 581	193	441	533	529	1 697
Центральний банк		602	35	-83	483	1 037	-246	594	-986	1 557	1 509	-456	263	-188	-376	-757	737	717	-247	-318	889	-266	-344	-286	-338	-1 233
Сектор державного управління		-337	280	-109	-157	-323	-211	187	-101	-39	-164	64	-111	-100	-30	-177	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші сектори		247	734	1 285	1 461	3 727	-15	429	990	857	2 261	199	464	834	739	2 236	611	518	810	733	2 692	459	785	819	867	2 930
Позички та утупчення		392	-336	624	514	1 194	303	83	267	77	738	208	0	0	0	208	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Зведений баланс (є A + B - C)		329	415	1 454	3 782	5 980	-139	1 341	-1 692	2 480	1 990	-961	1 153	-911	1 129	410	775	856	-91	2	1 543	2 364	-448	609	235	2 760
Фінансування		-329	-415	-1 454	-3 782	-5 980	139	-1 341	1 692	-2 480	-1 990	961	-1 153	911	-1 129	-410	-775	-856	91	-2	-1 543	-2 364	448	-609	-235	-2 760
Резервні активи		-190	99	889	3 782	4 382	-684	3 419	-2 248	2 480	2 967	-1 611	1 153	1 161	1 755	2 458	805	590	-917	-264	215	1 538	-714	-484	-298	42
Отримання кредиту МВФ (НБУ)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення кредиту МВФ (НБУ)		-180	-179	-235	0	-594	-545	0	-556	226	-875	-650	230	-420	-87	-927	-598	-266	-598	-266	-1 728	-598	-266	-598	-266	-1 728
Отримання кредиту МВФ (Уряд України)		0	0	0	0	0	0	2 078	0	2 078	0	0	2 720	713	3 433	856	0	0	0	0	856	0	0	0	0	0
Погашення кредиту МВФ (Уряд України)		-339	-335	-330	0	-1 004	0	0	0	-226	-226	0	-230	-228	0	-458	-228	0	-228	0	-456	-228	0	-485	-267	-990

* починаючи з III кв. 2021 року - прогнозні показники згідно з Інфляційним звітом НБУ (липень 2021)

		Додаток 5														
		Бюджет сектору загального державного управління (за класифікацією МВФ)*														
Показники		2019					2020					% ВВП				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023					
Доходи СЗДУ		1 563,3	1 671,0	1 855,0	2 030,2	2 172,2	39,3	39,8	37,3	37,0	36,2					
у т.ч. зі зведеного бюджету		1 289,8	1 376,7	1 505,7	1 643,0	1 756,9	32,4	32,8	30,2	29,9	29,3					
Податкові надходження		1 343,8	1 431,1	1 635,0	1 796,0	1 923,5	33,8	34,1	32,8	32,7	32,0					
у т.ч. зі зведеного бюджету		1 070,3	1 136,7	1 285,7	1 408,9	1 508,2	26,9	27,1	25,8	25,7	25,1					
Неподаткові надходження		212,9	234,4	214,0	225,2	239,7	5,4	5,6	4,3	4,1	4,0					
з них - надходження від НБУ		64,9	42,7	24,4	15,0	14,0	1,6	1,0	0,5	0,3	0,2					
Видатки СЗДУ		1 652,5	1 912,6	2 053,9	2 196,0	2 354,7	41,5	45,6	41,3	40,0	39,2					
у т.ч. зі зведеного бюджету (без кредитування)		1 372,4	1 595,3	1 701,7	1 805,1	1 934,5	34,5	38,0	34,2	32,9	32,2					
Поточні видатки		1 491,8	1 738,3	1 867,3	2 001,8	2 142,6	37,5	41,4	37,5	36,5	35,7					
з них - обслуговування боргу		120,8	122,2	150,2	160,7	168,4	3,0	2,9	3,0	2,9	2,8					
Капітальні видатки		156,0	169,0	182,5	191,2	209,2	3,9	4,0	3,7	3,5	3,5					
Кредитування		4,8	5,3	4,0	3,0	3,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0					
Загальний баланс СЗДУ		-89,2	-241,6	-198,9	-165,8	-182,6	-2,2	-5,8	-4,0	-3,0	-3,0					
Баланс зведеного бюджету		-87,3	-223,9	-199,9	-165,1	-180,6	-2,2	-5,3	-4,0	-3,0	-3,0					
Первинне сальдо		33,5	-101,7	-49,7	-4,4	-12,3	0,8	-2,4	-1,0	-0,1	-0,2					
Фінансування НАК "Нафтогаз"		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Загальний баланс та фінансування НАК "Нафтогаз"		-89,2	-241,6	-198,9	-165,8	-182,6	-2,2	-5,8	-4,0	-3,0	-3,0					
Рекапіталізація банків та інше фінансування**		0,0	6,8	80,0	34,5	36,9	0,0	0,2	1,6	0,6	0,6					

* Починаючи з 2021 року - прогнозні показники згідно з Інфляційним звітом НБУ (липень 2021)

** на прогнозованому періоді містить надання держгарантій

Додаток 6																					
Монетарні показники*																					
Показники	2020					2021					2022					2023					
	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	квартал				рік	
	I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		
На кінець періоду, млн. грн.																					
Чисті міжбанківські резерви (за програмним курсом ТМ МВБ**)	377 700	408 086	368 215	423 403	423 403	395 565	423 403	402 418	429 343	429 343	449 187	471 654	469 619	470 657	470 657	526 998	517 669	551 419	539 201	539 201	
Чисті внутрішні активи (за програмним курсом ТМ МВБ**)	104 138	124 566	199 665	172 434	172 434	213 113	221 526	264 013	273 451	273 451	264 779	253 040	263 927	287 811	287 811	340 942	357 647	348 646	269 751	269 751	
Чистий внутрішній кредит	175 889	147 448	233 655	195 682	195 682	227 210	236 006	217 790	220 668	220 668	195 089	182 311	203 487	239 784	239 784	194 008	215 576	221 257	261 171	261 171	
Чисті вимоги до центральних органів державного управління	242 733	203 005	299 737	266 528	266 528	272 252	284 843	270 471	285 151	285 151	245 987	233 090	238 431	273 877	273 877	215 160	239 378	238 054	276 504	276 504	
Чисті вимоги до інших депозитних корпорацій	58 014	59 707	67 212	71 982	71 982	45 281	49 022	56 097	68 027	68 027	78 901	82 317	59 851	71 844	71 844	45 844	67 262	49 060	64 243	64 243	
Грошова база (резервні кошти)	481 847	532 652	507 880	555 966	555 966	608 076	645 019	666 811	702 798	702 798	713 966	724 695	733 547	738 448	738 448	767 340	775 316	781 065	808 958	808 958	
Готівкові кошти в обігу поза банками (МО)	389 290	448 587	475 286	516 085	516 085	512 788	541 495	565 529	599 632	599 632	606 816	617 090	622 135	647 681	647 681	654 137	660 017	663 934	689 895	689 895	
Резервні кошти банків та інші кошти	92 557	84 065	92 594	79 901	79 901	95 891	103 524	100 902	103 166	103 166	107 150	107 604	111 412	110 767	110 767	113 803	115 300	117 131	119 062	119 062	
Готівкові кошти в касі банків	34 934	37 709	40 508	42 935	42 935	41 619	43 655	45 602	46 482	46 482	50 104	49 426	51 371	49 226	49 226	51 054	50 961	51 096	51 406	51 406	
Інші кошти (у т.ч. маржевальні рахунки)	57 623	46 356	52 086	37 007	37 007	54 871	59 869	55 300	56 684	56 684	57 046	58 228	60 042	61 541	61 541	62 750	64 338	66 035	67 656	67 656	
Грошовий агрегат МЗ	1 517 118	1 610 504	1 722 082	1 850 007	1 850 007	1 852 495	1 912 390	1 983 520	2 104 744	2 104 744	2 124 990	2 176 078	2 217 011	2 233 137	2 233 137	2 406 904	2 428 087	2 472 789	2 602 348	2 602 348	
Готівкові кошти в обігу поза банками (МО)	389 290	448 587	475 286	516 085	516 085	512 788	541 495	565 529	599 632	599 632	606 816	617 090	622 135	647 681	647 681	654 137	660 017	663 934	689 895	689 895	
Депозити, що вкладаються в грошовий агрегат МЗ	1 124 707	1 159 250	1 244 030	1 331 279	1 331 279	1 339 707	1 368 307	1 415 491	1 502 661	1 502 661	1 515 763	1 556 665	1 590 580	1 683 137	1 683 137	1 750 572	1 765 833	1 806 546	1 910 229	1 910 229	
у національній валюті	623 929	697 368	743 681	836 908	836 915	836 179	879 368	895 610	964 773	964 773	982 404	1 022 779	1 032 407	1 117 399	1 117 399	1 160 282	1 176 763	1 201 669	1 291 114	1 291 114	
в іноземній валюті	490 778	461 883	500 349	494 370	494 370	500 905	488 939	518 881	537 888	537 888	533 359	533 886	558 173	565 738	565 738	590 290	589 070	614 877	619 115	619 115	
Цінні папери, крім акцій, що вкладаються до МЗ	9 121	2 666	2 766	2 644	2 644	2 570	2 528	2 500	2 455	2 455	2 411	2 383	2 347	2 319	2 319	2 285	2 258	2 258	2 225	2 225	
Швидкість обігів (на кінець року)					2,3					2,4					2,4					2,3	
Мультиплікатор	3,1	3,0	3,0	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,2	3,0	3,2	
Зміна в початку року, %																					
Грошова база (резервні кошти)	0,9	11,6	18,9	24,8	24,8	2,1	8,2	11,8	17,9	17,9	1,6	3,1	4,4	7,9	7,9	1,2	2,2	3,0	6,7	6,7	
Готівкові кошти в обігу поза банками (МО)	1,3	16,7	23,7	34,3	34,3	-0,6	4,9	5,6	16,2	16,2	1,2	2,0	3,8	8,0	8,0	1,0	1,9	2,5	6,5	6,5	
Грошовий агрегат МЗ	5,5	12,0	19,7	28,6	28,6	0,1	3,4	7,2	13,8	13,8	1,0	3,4	5,8	10,9	10,9	3,2	4,1	6,0	11,0	11,0	
Зміна до відповідного періоду попереднього року, %																					
Грошова база (резервні кошти)	13,7	19,7	28,8	34,8	34,8	26,3	21,1	17,4	17,9	17,9	17,3	12,4	10,1	7,9	7,9	7,6	7,0	6,5	6,7	6,7	
Готівкові кошти в обігу поза банками (МО)	13,3	24,9	32,6	34,3	34,3	31,7	20,7	19,0	16,2	16,2	18,3	13,9	10,0	8,0	8,0	7,8	7,0	6,7	6,5	6,5	
Грошовий агрегат МЗ	21,1	24,9	31,9	28,6	28,6	22,1	19,7	15,2	13,8	13,8	14,7	13,8	11,8	10,9	10,9	13,3	11,6	11,5	11,5	11,5	
Зміна до відповідного періоду попереднього року, %																					
Реальний ефективний обмінний курс гривні	-	-	-	-	-	-1,4	-	-	-	-	-1,2	-	-	-	-	6,6	-	-	-	-	1,4
Номинальний ефективний обмінний курс гривні	-	-	-	-	-	-1,4	-	-	-	-	-3,9	-	-	-	-	2,4	-	-	-	-	-1,3

* починаючи з III кв. 2021 року - прогнозні показники згідно з Інформаційним звітом НБУ (липень 2021)
 ** Прогноз за курсом програми SBA від червня 2020 року.

Продовження Додатку Б

Додаток 7						
Прогнози динаміки монетарних показників і основних макропоказників економічного та соціального розвитку України на наступний рік та середньострокову перспективу (до 5 років)						
Показники	2021		2022		2023	
	Уряду України *	Нац. Банку**	Уряду України *	Нац. Банку**	Уряду України *	Нац. Банку**
Інфляція (індекс споживчих цін):						
грудень до грудня попереднього року, у відсотках	8,9	9,6	6,2	5,0	5,3	5,0
у середньому до попереднього року, у відсотках	-	9,4	7,2	6,6	6,0	4,9
Інфляція (індекс цін виробників промислової продукції, грудень до грудня попереднього року), у відсотках	17,0	27,5	7,8	5,0	6,2	5,0
Валовий внутрішній продукт:						
номінальний, млрд. гривень	4809	4975	5369	5485	5994	6000
реальний, у відсотках до попереднього року	4,1	3,8	3,8	4,0	4,7	4,0
Сальдо торговельного балансу, млн. доларів США	-6244	-3824	-8595	-11805	-10623	-15432
Експорт товарів і послуг:						
млн. доларів США	65983	75790	70286	74449	75686	72856
у відсотках до попереднього року	8,8	25,0	6,5	-1,8	7,7	-2,1
Імпорт товарів і послуг:						
млн. доларів США	72227	79614	78881	86254	86309	88288
у відсотках до попереднього року	15,6	26,2	9,2	8,3	9,4	2,4
Міжнародні резерви, млрд. доларів США	-	31,9	-	33,6	-	31,7
Приріст грошової бази (резервних коштів), у відсотках	-	17,9	-	7,9	-	6,7
Приріст грошового агрегату М3, у відсотках	-	13,8	-	10,9	-	11,5
Прибуток прибуткових підприємств, млрд. гривень	-	-	1199,4	-	1381,5	-
Фонд оплати праці найманим працівникам і грошового забезпечення військовослужбовців, млрд. гривень	-	-	1606	-	1814	-
Середньомісячна заробітна плата працівників, бруто:						
номінальна, у гривнях	-	13771	15258	15261	17159	16539
приріст, скоригований на індекс споживчих цін, у відсотках до попереднього року	-	8,7	4,4	3,9	6,1	3,4
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15 – 70 років, млн. осіб	-	-	16,5	-	16,8	-
Рівень безробіття населення у віці 15 – 70 років за методологією МОТ, у відсотках до економічно активного населення відповідного віку	9,2	9,1	8,5	8,5	8,0	8,5
Приріст продуктивності праці, у відсотках до попереднього року	-	-	1,7	-	2,3	-

* оновлена оцінка 2021 - згідно з Бюджетною декларацією на 2022 – 2024 роки, схваленою КМУ 31.05.2021;
з 2022 - згідно з "Прогнозом економічного і соціального розвитку України на 2022 – 2024 роки", схваленим Постановою КМУ №586 від 31.05.2021
** - інфляційний захід (липень 2021)